

Velja po pošti:

za celo leto naprej K 26.—
za pol leta " " 13.—
za četrt leta " " 6.50
za en mesec " " 2.20

V upravnishvu:

za celo leto naprej K 22.40
za pol leta " " 11.20
za četrt leta " " 5.60
za en mesec " " 1.90

za pošilj. na dom 20 h na mesec.

Posamezne štev. 10 h.

Uredništvo je v Kopitarjevih ulicah št. 2 (vhod čez dvorišče nad tiskarno). — Rokopisi se me vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Uredniškega telefona št. 74.

SLOVENEK

Inserati:

Enostop. petlivrst (72 mm):
za enkrat 13 h
za dvakrat 11 "
za trikrat 9 "
za več ko trikrat . . 8 "
V reklamnih noticah stane enostopna garmondvrsta à 26 h. Pri večkratnem objavljenju primeren popust.

Izhaja

vsak dan, izveniš nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Političen list za slovenski narod

Upravišstvo je v Kopitarjevih ulicah št. 2. — Vsprejema naročnino, inserate in reklamacije. Upraviškega telefona št. 188.

Današnja številka obsega 8 strani.

Ministrska kriza.

Na prvi pogled je več kot čudno, da hočeta odstopiti češka ministra dr. Fiedler in Prašek, ker so nemški poslanci v češkem deželnem zboru s silovito obstrukcijo in samo iz nagajivosti preprečili nadaljne seje. Prade ostane, ki je vsaj »moralno« podpiral terorizem nemških poslancev, umakniti pa se hočeta iz kabineta češka zaupnika, ki sta posredovala za premirje in vzdrževala situacijo. In to v trenutku, ko se pripravljajo važni dogodki na svetovnem odru zaradi balkanske krize. Ravno sedaj, ko vsa Evropa zré na našo državo, morale bi biti spravljive politične stranke, da ne doživimo zopet blamaže iz Podzisek-Giskrove dobe.

Ako samo s političnega stališča presojamo korak čeških ministrov, ga v istini ne moremo razumeti, še manj pa odobravati. Stvar pa dobi drugo lice, ako presojamo politični položaj z narodnega in etičnega stališča. Obstrukcija nemških poslancev v češkem deželnem zboru je naperjena proti skupni vladi, proti koaliciji, katera ima tri zastopnike v kronskem svetu. Logična posledica bi torej morala biti, da nemški ministri podajo demisijo, v prvi vrsti pa Prade, ki ni ganil mezinca, da poneha obstrukcijo. Nasprotno, ravno nemški ministri so prisilili barona Becka, da zaključi češki deželni zbor in pomaga nemškim strankam iz zagate, v katero so se zaleteli.

Nemški minister-rojak Prade je že od junija v »demisiji«, vendar pa ruje proti svojemu šefu, kjer in kadar more. In naučni minister dr. Marchet je sploh delal same sitnosti in preglavice, dočim je gospod dr. Derschatta navadno na popotovanju, kadar so se zbirali črni oblaki nad kabineto.

Znano je, da sta ravno dr. Fiedler in Prašek vedno opravljala officium boni viri, lojalno podpirala barona Becka ter pomirovalno posredovala pri čeških poslancih. Trgovinski minister dr. Fiedler je sploh miren in skromen mož, pa tudi kot minister na svojem mestu. Pridobil si je simpatije tudi političnih nasprotnikov in kot veččak zaupanje in veljavo svojih uradnikov. In Prašek se je popolnoma pri-

lagodil neprijetnim razmeram ter na račun svoje popularnosti v taboru čeških agrarcev porival in podpiral Beckov sistem. Za plačilo so ju nemški ministrski tovariši pustili na cedilu. Da sta torej izvajala posledice, je umevno.

Drugo vprašanje pa je, kaj sedaj? Danes odpotuje baron Beck v Pešto, da poroča vladarju o dogodkih in predloži tudi svoje nasvete. Ako pa Prade že od junija le na niti še visi v kabinetu, je gotovo, da cesar tudi ne sprejme demisije čeških ministrov. Dr. Fiedler in Prašek ostaneta torej še nadalje ministra. In to je v teh razmerah še najbolje. V tem važnem trenutku je naravnost potrebno, da ostaneta češka ministra na straži. Morda se le še posreči baronu Becku, da reši situacijo in prepreči parlamentarno krizo. Češki drž. poslanci bi storili največjo taktično napako, ko bi se hoteli maščevati z obstrukcijo v državnem zboru. S tem bi le svojim protivnikom napeljali vodo na mlin ter pomagali praškim nemškim kazinom iz vode. Ako se Becku posreči, da državni zbor dovoli proračunski provizorij in reši bosansko predlogo, je mogoče, da se jubilejno leto konča s premirjem. Ako ne, potem je koalicijska nemogoča s sedanjimi ministri. In v tem slučaju morejo češki poslanci nastopiti z večjim uspehom, nego če sami razbijajo državni zbor. Proti češkim združenim poslancem je itak nemogoča vsaka vlada. Prazna pa je govornica, da bi sedaj dva druga češka politika stopila v kabinet. Naloga barona Becka pa je jako težavna. Na levi Scila, na desni Karibda. Kdor pa zagreši parlamentarno krizo, ta prevzame tudi veliko odgovornost za posledice.

Dr. Fořt o položaju.

Praga, 18. oktobra. V »Narodnih Listih« je bivši minister objavil članek »Kaj sedaj?« Dr. Fořt piše: Bilanca zadnjega deželnozborskega zasedanja, katero se je v četrtek končalo z burnimi prizori, je za nas vse jako pasivna. Največji optimist ne more tajiti »fiaska« tega zasedanja. Aktiva so malenkostna, pasiva pa nepregledna. Največjega obžalovanja vredna je anarhija, ko so nemški sodniki z nogami teptali zakon. Dr. Fořt piše dalje o jezikovnih bojih pri nemških sodiščih in nemških napisih lokalne železnice Trutnov-Paršnice. Koalicijska vlada zastopa

idejo skupnega dela, Nemci pa so zrušili to načelo. Zadnji dogodki so nas potisnili nazaj in zbrati moramo vse sile, da si osvojimo prejšnje postojanke. Le združene češke stranke morejo odbijati nemške napade. Mi dobro vemo, da naši stari boji z Nemci ne bodo končani danes ali jutri, ne v Pragi, ne na Dunaju. Med še dolgim bojem nimamo drugega sredstva, nego »modus vivendi« z Nemci na podlagi poštenega in trdnega dogovora. Treba pa je najprvo popraviti nam storjeno krivico. Tudi še danes je mogoč tak dogovor. Z ozirom na vsa vprašanja, ki pridejo na vrsto v državnem zboru, vemo dobro, da je situacija še vedno v naših rokah.

Demonstracije v Pragi.

Praga, 18. oktobra: Poziv mestnega sveta, naj je prebivalstvo mirno, je bil brez uspeha. Celo dopoldne so bile demonstracije po mestu proti Nemcem. V soboto zvečer so češki narodni socialci priredili shod, na katerem je poslanec Klofač ostro govoril proti Nemcem. Ponoči so pobili šipe Aehrenthalove palače s klič: »Osveta za Srbijo!« Na Kraljevih Vinohradih so ponoči demonstrantje razrušili več nemških napisov. Narodni socialci so dali navodilo, da ne puste danes dopoldne običajnega »bumla« nemških dijakov na Grabnu. Ob 10. uri je prišlo na Graben več sto narodnih socialcev z rdeč-belimi nageljni. Okoli 11. ure pridejo nemški dijaki iz kazine. Narodni socialci jih obkolijo ter izjavijo policiji, da ne puste »bumla«. Ko pa nemški dijaki ne odnehajo, napade jih množica s palicami. Policija poseže vmes, in nemški dijaki so bili potisnjeni nazaj v kazino. Tudi pred vratmi nemškega doma so bili burni prizori, množica je udrihala s palicami po Nemcih. Policija je potisnila množico na ulico. Čehi so peli »Hej Slovani«, Nemci »Wacht am Rhein«.

Eden voditelj sedaj pozivlja množico, naj se razide, ker je preprečila nemški »bumel«. Pojoč narodne pesmi odkoraka množica na Vaclov trg. V Krakovski ulici je množica metala kamenje v poslopje, kjer je nemška »mensa academica« in čitalnica »Germanije«. Pobitih je več šip. V nemškem učiteljskem domu so bile gojenke ravno pri obedu ter so zbežale na hodnike. Iz množice vzdignejo na rame

človeka, ki je snel desko nemškega gospejnega društva. Desko so razbili. Sneli in razbili so še več drugih nemških napisov.

Največji izgredi pa so bili pred novim nemškim gledališčem. Množica je razbila velike in drage šipe pri glavnem in stranskem vhodu ter velike hrastove deske za nemške napise. Policija na konjih je razglašala demonstrante v Jungmanovo ulico, kjer so razbili šipe v tiskarni nemških agrarcev in razne druge nemške napise. Udreti so hoteli še v Marijino ulico, kjer je nemška telovadnica, policija pa jih je zapodila. Demonstracije so trajale do 2. ure. Nemški dom je zastražila policija, ki je zaprla več demonstrantov. Pred nemško kazino so bili težko ranjeni trije dijaki.

Popoldne so se izgredi ponavljali. Množica je napadla nemške dijake, ki so prihajali iz »mensae academicae« in bežali v hotel »Stefan«. Nemški gledališči sta bili popoldne le slabo obiskani.

Shodi na Češkem.

Ustje, 18. oktobra. Danes je bil napovedan shod nemških liberalnih strank v zvezi s skupino »Prosta šola« proti »klerikalizmu«. Shod pa je preložen do 15. novembra. Vprašanje pa je, ali se sploh snide ta shod, ker so nemški soc. demokratje hudo napadali nemške poslance v dež. zboru.

Ustje, 18. oktobra. Danes dopoldne se je vršil shod soc. demokratov. Drž. poslanec Beutel je ostro napadal nemške poslance, ki hočejo v dež. zboru z obstrukcijo preprečiti volivno reformo. Delavstvo ne odneha, dokler ne izvojuje razširjenja volivne pravice za dež. zbor. Po shodu je množica korakala po mestu z rdečo zastavo in napisom na deski »Ven z volivno pravico!«

Iluzije in prevare.

Ruski minister za zunanje zadeve, Izvolskij, zadnje dni ne igra nič kaj lepe uloge. Ker so ga na Dunaju kmalu spoznali, zato se Izvolskij, ki je šel pred tednom v London, da Avstrijo izolira, zdaj vrača v Pariz prevaran. Izvolskij je v aneksijo Bosne privolil, to je bil tudi rezultat njegovega sestanka z Aehrenthalom na Moravskem. To dejstvo je tajil in

LISTEK.

Otok zakladov.

Angleško spisal R. L. Stevenson. Prevel (Dalje.)

Ni bilo posebno dolgo potem, ko se je prigodil prvi izmed onih skrivnostnih dogodkov, ki so nas oprostili kapitana, četudi ne njegovih zadev, kakor boste videli. Bila je huda, mrzla zima z dolgim, ostrim mrazom in velikimi viharji; in takoj iz početka je bilo jasno, da bode moj oče težko doživel pomlad. Hiral je vedno bolj dan za dnevom in moja mati in jaz sva imela celo gostilno na ramah; imeli smo vedno dosti posla in se nismo nič kaj posebno brigali za našega neprijetnega gosta.

Bilo je nekega jutra meseca januarija, zelo zgodaj — ostrega, mrzlega jutra — zaliv je bil ves bel od sreža, majhni valovi so rahlo pljuskali ob kamenje, sonce je bilo še vedno zelo nizko, se dotikalo samo vrhuncev gričev in sijalo daleč notri na morje. Kapitan je vstal bolj rano kakor po navadi ter se podal proti obrežju, s svojim medenim daljnogledom pod pazduho, s svojo kratko sabljo pod širokimi krili svoje stare modre suknje, in svoj klobuk potisnjen daleč nazaj na glavo. Spomi-

njam se, da se je njegova sapa kadila kakor dim, ko je odhajal, in zadnji glas, ki sem ga slišal od njega, ko je zavil za neko veliko skalo, je bilo glasno nejevoljno šlekedranje, kakor da bi se v mislih še vedno spominjal dr. Livesya.

Mati je bila gori v sobi pri očetu, jaz pa sem pogrinjal mizo za zajutrek, kadar bi se kapitan povrnil, ko so se odprla vrata gostilne in v sobo je stopil človek, ki ga moje oči nikdar poprej niso videle. Bil je bledega, rumenkastega obraza in na levi roki sta mu manjkala dva prsta; in akoravno je nosil kratko sabljo, se ni videl nič kaj bojevit. Jaz sem imel vedno svoje oči odprte na mornarje, z eno ali dvema nogama, in spominjam se, da sem pri pogledu na tega osupnil. Ni bil kakor mornar in vendar je bilo tudi nekaj mornarskega na njem.

Vprašal sem ga, s čim mu zamorem postreči, in naročil je ruma; ko pa sem šel iz sobe, da mu ga prinesem, se je vsedel za mizo ter mi dajal znamenja, da pridem bližje. Ustavil sem se na mestu, kjer sem bil s servijeto v roki.

»Pojdi bližje, sinko,« pravi. »Pridi bližje semkaj.«

Stopil sem korak bližje.

»Ali je to tukaj miza za mojega tovariša Billa?« je vprašal in pomežikal.

Povedal sem mu, da ne poznam njegovega tovariša Billa, pač pa je priprav-

ljeno za neko osebo, ki je stanovala v naši hiši in katero smo imenovali kapitan.

»No,« je rekel, »moj tovariš Bill se imenuje tudi kapitan. Na enem licu ima brazgotino in zelo imeniten človek je, zlasti glede pijače, ta moj tovariš Bill. Recimo, zaradi dokaza, da ima vaš kapitan brazgotino na enem licu — in recimo, da je to lice njegovo desno lice. No, dobro! Saj sem ti dejal. No, ali se nahaja moj tovariš Bill tukaj v hiši?«

Povedal sem mu, da je šel na sprehod.

»Po kateri poti, sinko? Po kateri poti je šel?«

In ko sem pokazal proti skali ter mu povedal, kako kmalu se kapitan povrne, in ko sem mu odgovoril na nekoliko drugih vprašanj, je rekel: »Ah, to bode za mojega tovariša Billa kakor dober požirek!«

Izraz njegovega obraza, ko je govoril te besede, ni bil nič kaj prijazen in imel sem vzrok misliti, da se tujec moti, tudi ako bi v resnici mislil, kar je rekel. Vendar pa to ni bila moja stvar, sem si dejal, in vrhu tega nisem vedel kaj storiti. Tulec je sedel prav tik vrat in vedno pogledoval okoli vogala, kakor mačka, ki preži na miš. Enkrat sem stopil na cesto, on me je pa takoj poklical nazaj, in ker nisem po njegovih mislih dovolj hitro ubogal, se je zgodila strašna sprememba na njegovem

bledem obrazu in z zapovedujočim glasom me je poklical noter v sobo s tako kletvijo, da sem kar poskočil. Kakor hitro sem se pa povrnil v sobo, je bil zopet kakor poprej ter me je pol priliznjeno, pol porogljivo potrkal na rame, dejal, da sem dober dečko in da sem se mu prav priljubil. »Tudi jaz imam sina«, je rekel, »ki je tako podoben tebi, kakor jajce jajcu, in on je ponos mojega srca. Toda prva stvar za dečke je ubogljivost, sinko — ubogljivost. No, ako bi se bil ti vozil z Billom, ne bi mogel ostati na svojem mestu toliko časa, da bi ti rekel v drugič — nikdar ne. To ni bila Billova navada, niti navada onih, ki so ž njim vozili. Tukaj pa v resnici prihaja moj tovariš Bill, z daljnogledom pod pazduho; Bog ga živi! Stopiva malo nazaj v gostilnico, sinko, in za vrata, da pripraviva Billu malo presenečenje — Bog ga sprimi, rečem še enkrat!«

S temi besedami je stopil tujec z menoj v sobo ter me postavil za seboj v kot, tako da sva bila skrita za odprtimi vrati. Bil sem zelo vznemirjen in razburjen, kakor si lahko mislite, in moj strah se je še povečal, ko sem opazil, da se tudi tujec sam boji. Oprostil je ročaj svoje sablje vseh zaprek in vzrahljal sabljo v nožnici; in ves čas, ko sva čakala, se je nekako davil, kakor da bi imel nekaj v grlu.

Tedaj vstopi kapitan, zaloputne vrata za seboj, ne da bi se ozrl na desno ali levo

zda je bolj taj, ker ga je »Novo Vreme« začelo hudo napadati, češ, da je prodal slovanske interese na Balkanu. Izvolskij si izpočetka iz tega ni veliko storil, ker mu je Aehrenthal obljubil, da ga bo podpiral, ko se bo šlo za otvoritev Dardanel. Toda v Londonu je Ivolskij izvedel, da ga Anglija glede na Dardanele ne bo podpirala, ako ji ne pomaga, da izolira Avstrijo, in angleški listi so res začeli z velikim veseljem pisati, da bo mednarodna balkanska konferenca za Avstrijo pomenjala tak poraz, kakor svojčas berlinska za Rusijo. Francija je od svoje strani izkušala zva-biti tudi Italijo v naročje rusko-angleško-francoske zveze in nekateri prehudi optimisti so celo mislili, da bo tudi Nemčija Avstrijo pustila na cedilu.

Toda — ali je to bil Izvolskij ali sir Grey, kdor je bil, je zelo nediplomatiško napravil — Avstrijo so v Londonu hoteli preneglo in preradikalno izolirati. Skovali so namreč program za konferenco, o katerem se je govorilo, da bi bilo dobro Srbiji dovoliti kompenzacijo na ta način, da se ji odstopi del Bosne, kar so zavili v prelepo besedo »rektifikacija meja«. Izvolskij je bil tako nepreviden, da je to stvar dal nemudoma objaviti v listih. In uspeh?

Izvolskij, Grey in vsa balkanska konferenca, vsespup je danes korenito osmešeno in pametni diplomati se že menijo, naj bi se pustilo vse tako, kakor se je izvršilo, konferenca pa naj gre rakom žvižgat. Francoski minister Pichon je Izvolskemu in Greyu takoj sporočil, da je točka 7., ki govori o kompenzacijah za Srbijo, nesprejemljiva ter jo treba takoj izpremeniti, in ministra sta morala doživeti veliko blamažo, da je »Agence Havas« priobčila kmalu potem program, ki je točko 7. popolnoma desavuiral. Diplomati se, če so medseboj, gotovo neštetokrat urežejo, toda tako javno in drastično, kot pretekli petek, se že zlepa ni nobeden. Velešile so spoznale, da sta Izvolskij in Grey se dala voditi zgolj od sovražnosti, ne pa od namena, rešiti balkanske zadeve v prilog evropskega miru, kakor se je izpočetka povdarjalo. Francija, Nemčija, Italija, Avstrija in Turčija pa imajo prevelik interes na tem, da se vzdrži mir, da bi mogle pustiti Izvolskemu in Greyu, da igrata prvo violino pri celi stvari, ko sta že prvi glas zadela napačno in zmotila harmonijo. Dejstvo je, da zdaj vsi francoski listi Izvolskemu očitajo veliko netaktnost, angleški pa Pichonu nelojalnost.

Kaj je dozdej vspeh ponesrečenega načrta angleških ter ruskih državnikov? Turški poslanik v Parizu, Naum-paša, je jasno dovolj povedal, kaj. Turčija je od Anglije upravičeno pričakovala, da bo konferenca imela edinole namen, da varuje integriteto Turčije, za dejstva pa, ki se ne dajo izpremeniti, našla zadostne kompenzacije. Glede na Bosno je Turčija popolnoma zadovoljna s tem, da se ji je vrnil Sandžak, glede na Rumelijo pa zahteva dovoljne garancije. Kaj pa gosp. Grey in Izvolskij? Nameravala sta z delom Sandžaka odškodovati Srbijo, katera ni bila prav nič oškodovana. Nadalje sta se domenila glede na Dardanele; čeprav nista tega postavila na program konference, sta sklenila, naj se o tem pogovorita Rusija in Turčija sami, dočim Turčija zdaj

čisto upravičeno povdarja, da je dardanelski dogovor mednarodni dogovor in da bi dosledno, ako se na tem misli kaj izpremeniti, moralo se o tem obravnavati na mednarodni konferenci. Zda pa bi Anglija rada, da Rusija Turčijo odškoduje tako nekako na tihem. Kruto je Anglija prevarila Turčijo, svojo »najboljšo prijateljico«. Čudno je, da so v Carigradu sploh verjeli Puncem ob Tamiži.

Kaj zdaj? Če Turčija ne privoli v program, je vsaka konferenca sploh izključena. Zaveznikov, ki jo bodo podpirali, bo našla dovolj, zato se ji ni treba prav nič bati. Naš Aehrenthal je gotovo prvi, ki bi rad rešil Turčijo dosedanjih njenih »prijateljev«, Anglije in last not least Srbije, da izpodmakne tla tistim, ki so hoteli Avstrijo izolirati, pa se jim je pri tem sanim izpodtaknilo. In res, zadnji dogodki kažejo, da se niso varali tisti, ki so se menili o možnosti avstrijsko-turškega sporazuma. Avstro-ogrski poslanik markgraf Pallavicini je namreč turški vladi sporočil, da je Avstrijska pripravljena, se glede na Bosno s Turčijo dogovoriti v smislu popolnega medsebojnega sporazuma, ki bi seveda, ako bi se dosegel, bil za ostale velesile tako merodajen, da bi vprašanje o aneksiji Bosne na konferenci sploh ne prišlo na razgovor. Turški minister za zunanje zadeve, Tefvik-paša, je izjavil, da je turški ministrski svet predlog avstro-ogrskega poslanika glede na avstrijsko-turški sporazum v tej zadevi v načelu sprejel, sklepa pa dozdej še ni napravil.

To bi bil pač hud udarec za angleško in rusko diplomacijo, ki bi ga pa morale prenesti, kajti priznanje aneksije Bosne sta itak oni sami na program konference postavili. In če konečno Turčija tudi z Bolgarijo svoje zadeve uredi sama, potem bi mednarodna konferenca popolnoma v vodo padla in z njo vred slavna dardanelska ožina in vse podobne želje. Kajti Turčija je silila, da se skliče konferenca samo zato, ker je mislila, da bodo vevlasti turško integriteto vpostavile, zdaj pa ima priliko opazovati, kako se gre edinole za to, da se Turčija razdeli. Zato je pač najbolj pametno zanj, da prizna, kar se je zgodilo, kajti vmešavanje velesil jo stane vedno še nov kos zemlje in suverenitete.

Srbija n. pr. hoče na vsak način ves Sandžak, če pa tega ne, vsaj del njegov. Skupno s tistim koščkom Bosne in Hercegovine, ki naj bi ji ga Avstrija odstopila, bi ta reč že nekaj izdala in bi bil ustvarjen vsaj most od Drine do Adrije in naposled bi belgradski kralj lahko bil obenem tudi suveren črnogorski. Kajti to je konečni cilj Srbije. Toda načelo evropske konference mora biti to, da se Turčija ne sme oškodovati. Avstrija je Turčijo za Bosno odškodovala s Sandžakom. Srbije nima za kaj odškodovati. To stališče se danes tudi že poloficiozno popolnoma potrja. S tem, da se je Bosna anektirala, se je k večjemu Turčija prikrajšala, Srbija popolnoma nič. Ker se je obenem Sandžak vrnil, se je ravnotežje sil zopet tako vpostavilo, kakoršno je bilo pred aneksijo. Aspiracije Velešrbov ne morejo biti za velesile merodajne, kajti drugače bi se moralo tudi pol Makedonije vtelesiti Bolgariji, en četrt Grčiji, en četrt pa Srbiji. K večjemu bi bilo mogoče napraviti Srbiji kako

uslugo, da bi tudi ona kaj imela od zadnjih izprememb na Balkanu in da bi ji ne bilo treba zavidati Bolgarov. Na tako uslugo pa Srbija, vsaj kar se Avstrije tiče, ne more računati in to ne zaradi provokacij nasproti monarhiji v Belgradu. Od tega stališča Avstrija ne bo odjenjala in tudi ne Nemčija, ki je z njo popolnoma solidarna. Tudi ni verjetno, da bi se Italija oddaljila od trezne politike Titttonijeve in jo ubrala po poti razgretih Garibaldincev, ki bi šli radi k Drini kazat svoje rdeče srajce.

V Srbiji še vedno delajo po časopisih in na ulici vojsko in, kakor dokazuje »Sla-venski Jug«, niti najmanj ne dvomijo o tem, da se v slučaju vojske z Avstrijo proti slednji vzdigne cela Hrvaška, Bosna, Dalmacija, Istra, kanalska dolina, Tolmin in Kranjska do belopeških jezer. Vendar si je minister dr. Milovanović v tej splošni bojni pijanosti ohranil mirno kri in hladno glavo ter je odpotoval v inozemstvo, da popravi, kar so v Belgradu pokvarili politični otročaji.

Protiaustrijske srbsko-italijanske demonstracije v Belgradu.

(Od našega belgradskega dopisnika.)

Belgrad, 19. oktobra. Sinoči se je vršila velika demonstracija. Množica je snela napise avstrijsko-ogrskih in nemških trgovcev. Ker policija tega ni mogla zabraniti, je moral 7. pešpolk napraviti red. Okoli polnoči je vse utihnilo in danes je v Belgradu vse tiho in mirno. Zborovali pa so tudi v Belgradu živeči Italijani, obso-dili Avstrijo in se izjavili za solidarne s Srbijo. Nato so brzojavno pozdravili srbskega in italijanskega kralja. Nato so Srbi in Lah odšli proti konaku in niso dali preje miru, da se je kralj konečno prikazal in sledeče nagovoril množico: Hvala bračo, na izjavi vaših osjećajev! Ne dajmo se! Naša pravična stvar ne more propasti. Živel srbski in italijanski narod!

Bojne priprave? — Mobilizacije ni. — Monitorji se vadijo.

Iz Cetinja je odpotoval v Belgrad črnogorski generalissimus Janko Vukotić; torej se bodo v Belgradu najbrž menili, kako bi se v slučaju vojske monarhijo pri-jelo od dveh front. — Ogrski korespondenčni urad demitira vesti, da se Avstrija mobilizuje. Zato bi bilo treba, da cesar vpokliče rezerviste in nadomestne rezerviste, kar pa se še ni zgodilo. — Donavski monitorji se v neposredni bližini Belgrada vadijo v oštrem streljanju, kar je Belgradčane zelo ustrašilo. — Baje so v Solun dospeli zadnji brzostrelni topovi, ki so bili naročeni na Angleškem. — Vojni minister je ukazal, da ima konjeništvu nabrusiti sablje, kar je ljudstvo v Belgradu zelo navdušilo. — Na Dunaju in v Budimpešti se vrše preiskave, ker se sumi, da ondodni Srbi nakupujejo orožje in ga hočejo vtihotapiti v Srbijo. — V Belgradu so napadli dunajskega žurnalista Karola Harbauerja in je policija komaj preprečila, da ga niso ubili.

Bojeviti srbski prestolonaslednik.

Belgrad, 18. oktobra. Predno je minister dr. Milovanović odpotoval v inozemstvo, mu je prestolonaslednik sledeče dejal: »Vi potujete v Evropo v zelo delikatnem poslanstvu. Na noben način ne smete pozabiti, da govorite v imenu 250 tisoč bajonetov. Ne smete se pred nikomur ukloniti, kajti kdor govori v imenu 250.000 bajonetov, temu se ničesar ni treba bati. Vi se smete vrniti v domovino le, če boste govorili v imenu 250.000 bajonetov.

Srbski državniki.

Belgrad, 18. oktobra. Dr. Milovanović je včeraj odpotoval v Berlin, kjer bo konferiral z Izvolskim in Bülowom. Pasić odpotuje v Peterburg, Stoja Novaković v Carigrad, dr. Velković v Pariz, Gečić v Rim.

Stranka Obrenovičev proti vojski. Dinastija v nevarnosti.

Pristaši bivše dinastije Obrenovičev so 16. t. m. zborovali in obsojali agitacijo za vojsko. Povdarjali so, da Karagjorgjeviči tirajo domovino v neizogibni propad. Avstroogrška monarhija bo konečno od velesil dobila mandat Srbijo zasediti, ako se bo na Balkanu razvnel splošni požar. — V Belgradu so oborožili 12.000 prostovoljcev, ravno tako v Kragujevcu, Nišu in Šabcu. — Vzlic ofiциelnim demitijem se vzdržuje vest, da bo kralj Peter moral odstopiti. Nekateri so zato, da prevzame vlado princ Jurij, drugi so za princa Pavla, sinu princa Arzena, brata kraljevega. Arzen je v Rusiji. Še bolj intenzivno pa se dela za vojvodo connaughtskega.

Srbski proglas za Bosance.

Belgrad, 18. oktobra. Srbski proglas na bosanski narod, v katerem se slednji pozivlja, da se vzdigne proti Avstriji, je že dotiskan v 500.000 izvodih. Tiskali so ga v tiskarni Stanojevičevi. Rokopis sta popravljala prestolonaslednik

Jurij in sekcijski šef Spalajković. Proglas bodo skušali vtihotapiti na različne načine v Bosno.

Častniška zarota proti kralju Petru.

Belgrad, 18. oktobra. Vojnemu ministru je slučajno prišel v roke proglas častniških zarotnikov, v katerem se pozivlja armada, naj kralja Petra, ki se brani korakati v Bosno, odstavi. Središče zarote je v Nišu. Proglas kroži po vseh vojašnicah. Inozemski listi priobčujejo njega besedilo doslovno.

Kaj je z Bolgarijo?

Kako je pravzaprav z Bolgarijo in Turčijo, zdaj še ni pravo jasno. Dozdej je bila resna nevarnost, da napove ali Bolgarija Turčiji, ali Turčija Bolgariji vojsko — vzlic vsem demitijem je namreč gotovo, da obedve državi mobilizujete armado. To pa zaradi tega, ker je Turčijo iznenadilo, da hočejo velesile priznati aneksijo Rumelije brez bogvekakšne odškodnine, Bolgarija pa na drugi strani sploh o nobeni odškodnini noče nič vedeti in ne namerava niti orijske železnice Turčiji vrniti. Zadnji čas pa se govori, da Avstrija in Nemčija delata na to, da Bolgarija odneha, Turčija pa bi seveda to uslugo Avstriji poplačala s tem, da aneksijo Bosne pripozna brezpogojno. In res so se 17. t. m. poročila glasila jako ugodno, 18. t. m. pa zopet neugodno. Dne 17. t. m. se je poročalo, da so se ministri iz Sitnjakova, kjer so konferirali s carjem, vrnili velikomenj bojaželjni kot prej, da so nadalje bili pripravljeni s Turčijo stopiti v dogovor in da je vojni minister naredbo glede na vpoklicanje rezervistov razveljavil. 18. t. m. pa poroča »Agence Havas«, da bolgarski ministri vztrajajo pri nameri, da Turčiji ne dajo nikakoršnih kompenzacij. Turški krogi priznavajo, da se pri anatolskem armadnem zboru delajo priprave za transport vojakov v Evropo, formalno pa se mobilizacija še ni odredila.

Italija zvesta trozvezi.

Rim, 18. oktobra. Minister Luzzatti je izjavil, da o sporazumu med Avstrijo in Italijo glede na Balkan ni mogoče veliko govoriti, ker je ta stvar z ozirom na različne vnanje in notranjopolitične zadeve jako kočljiva. Titttoni, minister za vnanje zadeve, po Luzzattijevem mnenju ne bo odstopil in zbornica bo najbrž tiste, ki hočejo Italijo odvrniti od trozveze, oziroma motiti dobro razmerje do Avstrije, kruto iznenadila.

Bojkot ponehuje.

Dunaj, 18. oktobra. V Smyrni in Carigradu so ladje avstrijskega »Lloyda« nemoteno izkrcale svoje blago. Turki že začenjajo zopet pri avstrijskih trgovcih kupovati.

Hrvatski glasovi o aneksiji.

V prvi seji odbora za zunanjo politiko ogrsko-hrvatske delegacije je označil hrvatski delegat Ljuba Babić-Gjalski stališče, ki ga zavzema nasproti aneksiji Bosne in Hercegovine hrvatsko-srbska koalicija. Pred vsem je konstatiral, da v proklamaciji ni omenjen hrvatski in srbski narod, dasi je to edini živelj v priklopljeni deželah. Istotako je izostalo ročno pismo na hrvaškega bana. Pravica do Bosne ni pravica avstrijskega cesarja, niti češkega kralja, niti apostolskega kralja ogrskega, ampak ta pravica do Bosne pripada le hrvatskemu kralju. Ko so v Makedoniji minili nemiri, vzelo se je Bosno suvereniteti, ki je dala svojim narodom ustavo, in se vrnilo okupirani deželi državi, v katere posamihi delih vladajo uprav makedonske razmere. To kar se dogaja na Hrvatskem, godilo se je v Makedoniji. Hrvatska je dandanes edina dežela v Evropi, ki se v njej vlada brez ustave.

»Pokret« piše, da je hrvatsko-srbska koalicija zastopala vedno stališče, da bodo o usodi Bosne odločevali mogočni zunanji činitelji. Sedaj bo koalicija delala na to, da se Bosna združi s Hrvatsko; v to svrhu bo koalicija svojo narodno politiko razširila tudi na Bosno, ki je zdaj definitivno sprejeta v okvirje monarhije. Da se je aneksijo sprejelo tako hladno, to ne izvira iz kakšnih centrifugalnih težej, marveč je posledica postopanju proti narodom na jugu monarhije. Kdo bi se mogel veseliti, da se je ječa teh narodov povečala! Priporoča bosanskim Hrvatom in Srbom trezno, pošteno in mirno, pa tudi samozvestno narodno politiko.

»Agramer Tagblatt« izvaja v uvodu niku z dne 13. t. m., da hrvatski narod z nastopom dr. Mandića pri advijenci ne more biti zadovoljen. Če se imenuje aneksija le korak v uresničenje narodnih ide-lov hrvatskega naroda, se je povedalo premalo. Bosanska deputacija bi naj bila vladarju povedala vsi resnico, namreč to,

ter koraka preko sobe naravnost proti prostoru, kjer ga je že čakal zajutrek.

»Bill,« je rekel tujec s takim glasom, da sem mislil, da se je hotel delati pogumnega in drznega.

Kapitan se je zavrtel na peti okoli ter naju gledal; vsa barva je izginila iz njegovega obraza in celo njegov nos je bil moder; bil je podoben človeku, ki zre pred seboj duha, morebiti hudobnega duha ali pa še kaj hujšega, ako se nahaja; in na mojo besedo, kar smilil se mi je, ko sem ga videl, kako se je kar v trenutku postal in oslabe.

»Pojdi semkaj, Bill, vsaj me poznaš; gotovo poznaš svojega starega mornarskega tovariša, Bill,« je rekel tujec.

Kapitan je odprl usta.

»Black Dog — Črni pes!« je dejal.

»Kdo drugi neki?« je odgovoril oni ter se nekoliko pomiril. »Črni pes, kakor je vedno bil, prihaja obiskat svojega starega tovariša Billa v gostilno pri »Admiralu Benbow«. Oh, Bill, Bill, marsikake čase sva doživela midva, odkar sem izgubil ta dva kremplja,« in vzdignil je svojo pohabljen roko.

»No, glej ga,« je rekel kapitan, »zelo si me iznenadil; evo me; dobro, govori toraj; česa želiš?«

»To si ti, Bill, da,« je odvrnil Črni pes, »prav imaš, Billy. Hočem samo, da mi pri-nese kozarec ruma ta dragi otrok, ki se mi je tako priljubil; in sedla bomo, ako ti je prav, in govorili po domače kakor stari tovariši.«

Ko sem se vrnil z rumom, sta že sedela pri mizi, kjer je kapitan zajutrkoval — Črni pes blizu vrat in po strani, tako da je imel eno oko obrnjeno na svojega starega mornarskega tovariša, drugo pa, kakor sem mislil, na svoj beg.

Ukazal mi je oditi ter pustiti vrata na stežaj odprta. »Nobena luknja vaših ključavnic ni zame, sinko,« je rekel, in pustil sem ju sama ter odšel v točilno sobo.

Akoravno sem na vso moč napenjal ušesa, dolgo časa nisem mogel slišati ničesar drugega, kakor tiho šepetanje; polagoma pa so postali glasovi vedno bolj glasni in posrečilo se mi je semintja vjeti eno ali dve besedi, večinoma kapitanove kletvice.

»Ne, ne, ne, ne in še enkrat ne!« je zavpil enkrat. In potem zopet: »Ako pride do vislic, boste viseli vsi, to vam povem!«

Nato je kar iznenada sledila strašna razstrelba kletvic in drugih glasov — stol in miza sta se oba naenkrat prevrnila in sledil je udar jekla ob jeklo in za tem krik bolečine, in v naslednjem trenutku sem videl Črne psa v polnem begu, kapitana pa takoj za njim, obadva z golimi sabljami v rokah in prvega vsega krvavega na levi rami. Ravno pri vratih je nameril kapitan še en poslednji grozni udarec na beguna, ki bi ga gotovo presekala notri do križa, ako bi ga ne prestregla naša velika napisna tabla »Admiral Benbow«. Še dandanes morete videti zarezo na spodnjem delu okvira.

da zasleduje politika hrvatskega naroda kot cilj združenje jugoslovanskih dežel monarhije in da pričakuje narod z vsem srcem tisti čas, ko ta cilj doseže.

»Hrvatsko Pravo« imenuje aneksijo veleznamenit dogodek, zgodovinskega pomena in nedoglednih posledic za starodavno kraljestvo hrvatsko. Od dobe Petra Krešimira in Zvonimira je danes prvičkrat, da se vsi Hrvati klanjajo suvereniteti enega svojega zakonitega kralja. Raztrgani udje domovine prihajajo drug drugemu bližje; še malo, in mogoče je, da se uresniči najlepše želje hrvatskih rodoljubov. Meglo nesreč je pridrli prvi žarek svetlobe in kmalu ategne zasvetiti v vsem veličastvu jasno solnce državne samostalnosti in svobode, ako najde veliki trenotek pravih, celih mož.

Velik požar.

Iz Metlike se nam piše: V petek, dne 16. t. m., okoli 3. ure popoldne, zapazili smo ogenj v na 1 dobro uro hoda od Metlike romantično ležeči vasi Božjakovem. Zvon na župni cerkvi dal je žalostno znamenje. Požarna bramba je bila takoj na nogah, ali predno je ista na svoje mesto došla in jela delovati, je bilo v ognju že okoli petdeset poslopj, namreč devet hiš okoli 40 drugih stavb, kakor podov, hlevov, kletij itd. Kazalo ni drugega, kakor ogenj lokalizirati. To se je tudi posrečilo. V veliki nevarnosti je bila tudi sv. Marije Magdalene prav lična cerkva s stolpom. Zvonovi, proti katerim je plamen švigal, so tako žalostno zvonili, da se je človek, ko je šel proti nesrečni vasi, moral zjokati.

Radi pomanjkanja vode pogorelo je vse, kar je ogenj zagrabil. Zgorelo je do zemlje vse petim posestnikom, štirim so ostale le hiše, ki so zidane in z opeko krite. Ognjegasci so delali zelo požrtvovalno od pol 5. ure popoldne pa do 3. ure po polnoči ter zaslužijo vso pohvalo, kajti ako bi ne bilo požarne brambe, zgorela bi bila cela 43 hiš broječa vas s cerkvijo in šolo vred.

Ker so imeli ljudje že vse pod streho in niso mogli prav nič rešiti, se vsa škoda ceni lahko na 160.000 K, pa bo prejšnj kot toliko škode, kajti zgorelo je vse orodje, posodje, živež, krma, okoli 200 veder vina, okoli 3800 kron gotovih novcev in nekaj prašičev.

Prosimo torej gospode poslance, da pri merodajnih faktorjih izposlujejo hitro izdatno podporo.

Ljudje in živina nima ne stanovanja ne živeža. Zima trka na duri — glad preti. Ubogi ljudje!

Rojaki! Priskočite tem revežem, ki so imeli do vas v enakih stiskah usmiljeno srce, zdaj na pomoč. Bog vam bo obilno poplačal!

VOLIVNO GIBANJE V DALMACIJI.

Upravni odbor srbske narodne stranke v Primorju je svoj čas prepustil krajnim odborom, da se udeležijo volitev v deželni zbor, kakor jim bolje kaže. »Dubrovnik«, glasilo dalmatinskih Srbov, ni zadovoljen s to svobodo ter pravi: »Če moreta sedeti dr. Baljak in Bjeladinovič z don Prodanom na Dunaju v enem klubu, menda smejo pač tudi srbski kandidati prejemati pravaške glasove, ako se za to od njih ne zahteva nikakšne protiusluge in je zjamčeno, da se s tem poruši umetno vzdržavana nenarodna spruha in dobi dva nova srbska mandata.« — Zdaj piše »Obzor«, da si je odbor srbske stranke premislil ter se hoče pogajati s pravaši glede kompromisa za zadrski volivni okraj veleobdanecev. Po tem bi postavili v tem okraju dva hrvaška in dva srbska kandidata in onemogočili zmago Italijanov. To bi ugodno vplivalo tudi na srbsko-hrvaško sodelovanje v ostalih volivnih okrajih.

Veliki obdačenci v volivnem okraju Dubrovnik so sklenili kompromis, po katerem kandidirata v tem okraju Srb M. Šarić in Hrvat dr. Rok Arneri, župan v Korčuli. Tudi srbski veleobdačenci v Benkovcu so sklenili pri volitvah postopati složno s hrvatsko stranko.

MEDNARODNI SHOD O DELAVSKEM ZAVAROVANJU

v Rimu je bil 16. t. m. zaključen, prihodnji se vrši v Amsterdamu.

Iz Beneškega.

Nesreča. Šentpeterski zdravnik dr. Brosadola se je vračal iz Zgornjega Brnasa domu z biciklom. Pri Trpečih hoteč se ogniti vozu č. g. Blazutiča, je v naglici padel na trdo cesto in se hudo poškodoval. Onesveščenega so prenesli v Domenisovo obitelj in pozneje peljali v čedadsko bolnico, kjer bo moral dolgo časa

ostati, kajti med drugimi poškodbami zlomil si je tudi rebro. In zdaj bo zopet slabo za šentpeterski okraj, kar se zdravnikov tiče, ker je več krajev brez njih.

Zločin. V Grmeku (pravzaprav na Brdih) je neki Mansoli, furlanski najdenec, povzročil smrt štirinajstletnega Josipa Vogriča. Pomagala sta zvečer v večji družbi nekemu Kanalcu koruzo luščiti. Vogrič je Furlanu nekaj nagajal in ker na večkratno opominjanje ni hotel prenehati, ga je Mansoli razkačen zgrabil, vrgl skozi vrata ven in ga potem še hudo pretepel. Ubogi fant je vsled bolečin dva dni pozneje umrl. Mansoli se je hotel oženiti ravno te dni; toda zdaj premišlja v zaporu, kaj zna vsega priti iz nebrzdane vročerkvnosti. Z ženitvijo lahko počaka.

Novi šentlenardski župnik, vrli č. g. Petričič, bo slovesno umeščen na zahvalno nedeljo sredi prihodnjega novembra.

Letina je pri nas jako povoljna; polje je dobro obrodilo. Tudi sadja ne manjka; posebno kostanja je prav obilo, zato je pa tudi bolj droben.

Vreme je že preveč lepo. Nastala je taka suša, da ljudje ne pomnijo enake. Potoki so osušili in ponekod gre hudo za vodo. Tudi po Furlanskem si belijo glave radi vode, kjer nimajo dobrih vodovodov. Ravno zdaj se poganja Čedad in več drugih občin s šentpetersko občino, da si napravijo velikansk skupen vodovod. Vaša vlada ni dovolila, da si vzamejo obmejne obili studenec »na Poljanah«, ki izvira na avstrijskem, zato pa so si izbrali izvir »na Klancu« na naših tleh.

Premilostljivi padovanski škof dr. Pellic, je ravnokar prišel domov na počitek. V nedeljo bo birmoval in pridigoval slovenski v Čeneboli nad Fojo.

Knjige sv. Mohorja smo dobili in smo zadovoljni z njimi posebno radi Gregorčičevih pesmi. Vladni krogi gledajo jako pisano našo slavno družbo in ovirajo nje razširitev med Beneškimi Slovenci na vse mogoče načine. Posebno preplavljajo naše kraje z laškimi molitveniki, da izpodrinejo slovenske. Kako je pobožna naša vlada, ki nam brezplačno daje molitvenike! Pa vendar ne bo šlo. Slovenci bodo slovenski molili.

Slovensko gledališče.

Ij Slovensko gledališče. »Valčkov čar« se je včeraj uprizoril v popolnoma razprodanem gledališču. Brez dvoma bo še dolgo vlekel. O Straussovem delu samem govoriti bi bilo pač odveč, gre samo za uprizoritev. Tu moramo predvsem poudariti, da utegne gdčna. Hadrbolecova postati velika privlačna sila, kajti za subretne vloge ima vse potrebne lastnosti, primadona gdčna. Nordgartova pa ni za take vloge, kakršna ji je bila včeraj odmenjena. Gospoda Fiala in Iličič sta bila dobra, g. Bohuslav je zelo ugajal in je piccolo-motiv s Hadrbolecovo moral ponoviti, g. Povh pa ni imel samo izborne maske, temveč je tudi drugače ustvaril najpopolnejši tip »serenissima«. Tudi gdčni Thalerjevi in g. Dragutinovičevi gre pohvala. Orkester je pod vodstvom Beniškovič dokazal, da stoji na višini.

Valčkov čar so ponovili 16. t. m. v slovenskem gledališču, ki je bilo popolnoma razprodano. Pelo in igralo se je dobro, koncertni orkester je lepo sviral. Pripomnili bi le, naj bi pri spremljevanju petja ne preglasila godba, ki pride še veliko bolj do veljave, če diskretno spremlja petje. Opereta je dobro naučena, igralka in igralci so se potrudili, da zadovolje občinstvo, ki ni štedilo z aplavzom. Nordgartovi sta bila poklonjena dva šopka. Predstavi je prisostoval prvič v letošnji sezoni deželni predsednik baron Schwarz z gospo deželno predsednico.

Za žrtve.

15. IZKAZ

prispevkov za spomenik in žrtve 20. septembra 1908. Dne 16. oktobra 1908 došli so podpisaneu blagajniku »Združenega narodnega odbora« sledeči prispevki: 1. Jernej Kalan, gostilničar in posestnik v Ljubljani na Poljanski cesti št. 58 nabral v svoji gostilni, koder se bode nabiranje nadaljevalo, za spomenik in za žrtve (tudi za bedne rodbine onih v zaporih) 39 K 60 h; darovali so: Jernej Kalan 5 K, po 1 K Ivan Anžič, Jože Makovec, Alojzija Kunaj, Fran Anžič, Ivan Ivanc, Fran Dolničar, Vojnovič, Anton Zaveršek, Jože Makovec, Anton Kuhar, Anton Škrli, Jožef Vrhovec, Anton Jere, Možina, Oton Hartmann, Fran Sever, Ivan Kamnikar, Anton Minkuš, Mihael Anžič, Jurij Selan, Leopold Marks, Jernej Keber, Jože Jager, Iv. Rot, Luka Majer, Ferdo Primožič, Jože Rihter, Fran Stefančič, Ivan Valentinčič, Anton Drobnič, Ivan Cuzak, Andrej Lesjak in Jože Novljan, po 40 h Uršula Lužan

in Adolf Fritz, Martin Janežič 30 h, po 20 h Peregrin Rode in Podmolnik ter neimenovan 10 h. — 2. Mestno županstvo v Kostanjevici na Dolenjskem za spomenik in oskrbo žrtev 50 K. — 3. A. Miklavc iz S. M. Magdalene Spodnje št. 447 pri Trstu povodom pevske zabave pevskega društva »Slavec« v konsumnem društvu pri S. M. Magdaleni Spodnji za žrtve ljubljanskih dogodkov nabranih 20 K. — 4. Mimi Tolazzi iz Dolenjega Logatca nabrala za žrtve med nekaterimi logaškimi rodoljubi in rodoljubkinjami 18 K. Darovali so: Szillich, Degleria, Serrini, Korečan, Kunc, Strumbelj, Svetličič, Škerlj, Tolazzi in Hladnik. — 5. Viktor Vuga, učitelj iz Idrije pri Bači mali dobiček 4 tugepolnih Slovencev pri igri »Srček« za nedolžne žrtve 3 K. — 6. Matko Podkrajšek, brivski mojster v Ljubljani, za žrtve 3 K. — 7. G. Skrbič, vlasnik tvornice roleta, žaluzija, drvenih i železnih kapaka, Zagreb, Ilica 40, za spomenik in žrtve 100 K. — 8. M. Hribar iz Ljubljane za bedne rodbine zaprtih 10 K. — 9. Anton Kolesa, mizarski mojster v Ljubljani, Hrenove ulice št. 16, za uboge rodbine zaprtih 2 K. — 10. B. Z. in J. S. iz Ljubljane za žrtve po 5 K ali skupaj 10 K. — 11. Neimenovana iz Ljubljane v znamkah za uboge rodbine zaprtih 2 K. — 12. Fran Cerar, tovarna slavnikov v Stobu pri Domžalah za rodbine, katerih očetje so v preiskovalnem zaporu, 2 K. — 13. Josip Mazi, železniški nadzornik v Ljubljani, za spomenik in žrtve 8 K. — 14. Anton Krejčič, krznar v Ljubljani, za žrtve, prepuščajoč prosto uporabo odboru 10 K. — 15. Brata Kalmus iz Ljubljane za žrtve 10 K. Skupaj 287 K 60 h. — Najskrajnejša zahvala vsem darovalcem! — Posebno srčna zahvala se pa izreka G. Skrbiču, sinu bratskega nam naroda, ki je v teh težkih časih priskočil na pomoč slovenskemu narodu in slovenskim mučnikom s tako izdatnim prispevkom! — V Ljubljani, dne 17. oktobra 1908. — Dr. Alojz Kokač s. r., blagajnik.

16. Izkaz prispevkov za spomenik in žrtve 20. septembra 1908. Dne 17. oktobra 1908. došli so podpisaneu blagajniku »Združenega narodnega odbora« sledeči prispevki: Dr. Ivan Oražen, lastnik Aurove pivovarne v Ljubljani, za spomenik in žrtve 100 K; upravništvo »Slovenca« v Ljubljani v »Slovenca« že izkazani prispevki 59 K 50 v.; Brata Eberl v Ljubljani za spomenik in žrtve 30 K; Blaž Mevželj, gostilničar v Mokronogu, za spomenik in žrtve 15 K; družina Rasteiger v Ljubljani za žrtve 2 K; Josip Kramarič, župnik na Vrhu pri Vinici na Dolenjskem, za žrtve 2 K; trgovski tečaj mestne višje dekliske šole v Ljubljani za žrtve 7 K; Franjo Berlec iz Kandije št. 83 in Franjo Berlec ml. iz Bistrice pri Kamniku za ljubljanske žrtve in njihove rodbine 2 K; občinski svet deželnega stolnega mesta Ljubljane v smislu svojega sklepa z dne 21. septembra 1908. prispevek za spomenik Lundru in Adamiču 1000 K; primarij dr. Vinko Gregorič iz Ljubljani na vodstvo deželnih dobrodelnih zavodov v Ljubljani došli in za spomenik od »Vipavskega pevskega društva« v Vipavi darovani del dobrička dramatične predstave »Cigani«, 30 K; Andrej Bajec, laborant deželne bolnice v Ljubljani, za bedne rodbine zaprtih 1 K; rodbina profesorja Novaka v Ljubljani za spomenik in žrtve 10 K; Jerica Dolenc iz Ljubljane, Prešernove ulice, za žrtve 5 K; delavke in delavci (snažilci bombaža) v ljubljanski predilnici, prepuščajoči način uporabe odboru, za nedolžne narodne žrtve 11 K; v Medvodah in okolici, prepuščajoči glede uporabe proste roke odboru, nabrali za spomenik in žrtve (imena posameznih darovalcev se objavijo ob priliki: a) Fran Jarc in Janko Pečar 317 K 60 v., b) Fran Skvarča 65 K 20 v., skupaj 382 K 80 v. — Skupni znesek tega izkaza: 1657 K 30 v. — Dr. Alojz Kokač, blagajnik.

Vinska letina.

Vinska letina v Istri.

Od Sv. Lucije pri Oprtlju se nam piše: Trgatev pri nas je končana. Bila bi najboljša, kar jih pomnijo tukajšnji stari ljudje, ko bi imelo grozdje in vino vsaj približno primerno ceno. Ker je naše vino na dobrem glasu, smo vsako leto in tako tudi lani prodali vse vino in zato smo tudi letos imeli posodo, da smo spravili vino. Kapljica bo letos izvrstna in po nizki ceni. Zato vljudno pozivljamo gg. trgovce, da se obrnejo na »posojilnico in štedionico« v Sv. Luciji pri Oprtlju, ali pa na »posojilnico in štedionico« na Livadah pri Oprtlju. Preskrbelo bo vodstvo imenovanih posojilnic brezplačno zanesljivega in poštenega moža, kateri bo trgovce vodil do kmetov samih. Korist bodo imeli trgovci, pa tudi naš kmet, kateri je drugače predan na

nemilost pijavicam našega naroda. Naj velja tudi v tem oziru geslo: Svoji k svojim!

Vinska letina na Vipavskem

je izredno bogata. Cena moštu je tako nizka, da se stroški pridelovanja komaj izplačajo. Kljub temu skrbi tukajšnje vinogradnike, bodo-li mogli spraviti svoj pridelek v denar. Zato vabimo gostilničarje in vinotrtarje, da nas kmalu obiščejo, oziroma razvesele z obilnimi naročili. Vreme je krasno, toplomer kaže v senci 22° R. Ob enem se priporočamo pivcem, naj puste za nekaj časa drago ječmenovo vodo in naj se poprimejo pristne domače vinske kapljice. Na slovenskem ljudstvu je, bodoli bogateli med nami še dalje tuji pivovar-narji, ali bodo vsled preteče vinske krize propadle slovenske gorice. — Da vino ne gre v denar, so velikokrat krivi gostilničarji-kupci, ki so premalo podučeni o umnem kletarstvu. Vino se ne pretaka in se tudi sicer z njim nepravilno postopa. Včasih se jim vino pokvari — pokvarjeno vino hočejo spraviti v denar — s tem pa izgubi dober glas gostilna, vino in kraj, kjer je bilo kupljeno. Zato opozarjamo gostilničarje, naj se poprimejo umnega kletarstva, skrbje naj za snago v kleti, in dobro vinsko posodo. Vino bo bolje in bo šlo hitreje iz kleti. Velika napaka, za vinorejce naravnost usodepolna je v tem, da krčmarji vina ne tožijo sproti iz soda, kakor se godi pri pivu, temveč ga — iz škodljive komoditete — prinašajo v velikih steklenicah iz kleti v pivnico. Tam se včasih vino pari celi božji dan, postane mlačno, izgubi veliko moči in okusa. Kdo bo pil tako vino? Tako vino žeje ne pogasi in je slabega okusa. Kdo bo hotel tako vino naročiti drugič, tretjič? Zato se iztoči poleti toliko ječmenove vode, a tako malo vina. Pivo je hladno, sveže, zato se pije, vino je gor-ko, »postano«, zato se ne pije. Ako se pa natoči vino neposredno iz soda v kleti, bo vino hladno, okusno, močno, sploh tako, da bo ugajalo pivcem in lahko delalo konkurenco pivu. Še enkrat opozarjamo, da so letošnja vina pristna in izvrstna. Poleg mošta, kuhanega na tropinah, se dobi letos veliko mošta, delanega po novem načinu. To vino je močnejše in prav milega okusa. Kdor noče mošta, kuhanega na tropinah, naj zahteva izrecno mošt »po novem načinu« in ne bo se jezil, da je vino trpko in zagatno.

Ob enem priporočamo vipavskim vinogradnikom, naj ne čakajo, da bi kupci šele k njemu prišli, kakor je bilo večinoma do sedaj običajno, temveč naj si poiščejo odjemalcev v oddaljenih krajih, predno se ti založijo z moštom iz drugih kronovin. Take poti stanejo denarja, ako pa se posreči dobiti dobrega odjemalca, bodo stroške povrnila poznejša leta.

Letošnji vinski pridelek in vinska kupčija.

Sedaj, ko je vinska trgatev z malimi izjemami že povsod popolnoma zgotovljena, smemo trditi, da je letošnja vinska letina, vsled izvanredno dolgo trajajočega lepega vremena, ne samo v kvantitativnem, marveč tudi v kvalitativnem oziru izborna in to ne samo na Kranjskem, marveč tudi v vseh drugih kronovinah naše države. Pa tudi Italija, Francija, Nemčija, Španska imajo jako bogato vinsko letino. Povsod primanjkuje posode, tako, da so mnogi producenti, ki svojega obilega pridelka ne morejo spraviti v klet ali v sode, primorani oddajati mošt za slepo ceno, ki niti približno ne pokrije pridelovalnih stroškov. Tudi pri nas na Kranjskem se marsikje in marsikateremu tako godi.

Da je povsod takšno primanjčevanje posode, je pripisati kolikortoliko tudi dobri sadni letini. Ker se ni moglo prodati sadja, se je povsod napravilo prav veliko sadjevca, katerega pa morajo sedaj nekateri izliti, da morejo spraviti mošt v sode. Obžalovati bi bilo, ako bi se letos kdo spozabil, da bi primešal moštu ali vinu kaj postavno nedovoljenega ter to prodal kot pristno vino ali kot vino sploh. Takemu se bo brez usmiljenja na prste stopilo ter ga na podlagi nove vinske postave strogo kaznovalo.

Edina sreča je še, da traja še vedno tako ugodno vreme, da se more pustiti grozdje na trti, ne da bi se pokvarilo; nasprotno sedaj še pridobiva na — dobroti, ker se sladkor v njem vsled gorkote in suše vedno bolj koncentruje. Sedaj trgano grozdje ima na Dolenjskem od 17 do 21 in celo do 23% sladkorja, kar je odvisno od lege in trtne vrste. Letošnja vina bodo potemtakem, kolikor se dá že po moštu soditi, močna, prijetnega in milega okusa, se bodo rada čistila, ker se je spravljalno vse v lepem vremenu in ker je mošt pravilno in dobro pokipel.

Glavno je pa, da se to dobro blago tudi čimprej v denar spravi. Ker je vina,

kakor že goriomenjeno, povsod dosti, ne pojde ravno tako hitro v promet, kakor si proizvedenci žele, posebno pa ne, če cene ne bodo kraju in dobroti vina primerne. Kar se cene tiče, ni mogoče konkurirati z južnimi kraji, kjer so pridelovalni stroški razmeroma s produkcijo mnogo manjši kot pri nas in proti severu, zato je pa tod pridelek ves drugačen, namreč konzumentom prikladen. In to naj se pri nakupovanju vedno vpošteva!

Skrbeti se mora, da se vino vsaj sedaj v jeseni in pozimi prodaja po takih cenah, da se omogoči živa vsestranska kupčija ter da se s primerno nizko nastavljenimi cenami po gostilnah druge pijače nekoliko izpodrinejo. Spomladi se lahko zopet vse spremeni. — Pravih trgovskih cen še ni nikjer nastavljenih, a ker se kupčija že povsod pričinja, čeprav šele po malem, bi bilo dokaj umešno in za vinogradnike posebne koristi, ako se že sedaj določijo cene moštu v posameznih občinah ali okrajih ter cene tudi po listih razglasijo, da se kupce opozori na dotične kraje. Če bodo primerno nizke cene, s tem bo vsem ustrezno. Fr. Gombač.

Občinski svet Ljubljanski.

Dnevni red seje občinskega sveta ljubljanskega, ki se vrši v torek ob 5. uri popoldne.

Poročila: O dopisu mestnega magistrata glede določitve lastninskih in pravnih razmer novega župnišča pri sv. Jakubu; o izvolitvi dveh članov šolskega odbora za obrtno-nadaljevalne šole za prihodnjo poslovno dobo; o dopisu županovnem glede najetja posojila za nakup delnic »Delniške družbe za plinovo razsvetljavo«; o prošnji konzorcija lista »Promet in gostilna« za naročilo nekaj iztisov tega lista; o prošnji vdovskega in sirotiškega pokojninskega zaklada društva zdravnikov na Kranjskem za subvencijo; o dopisu mestnega magistrata glede premembe tarife za izvoškeve v Ljubljani; o nameščenju poljskega čuvaja za krakovski in trnovski log; o peticiji ljubljanske krajne skupine delavstva c. kr. tobačne tovarne za ustanovitev jasic za dojenčke in otroškega varovališča pri c. kr. tobačni tovarni; o delovanju kuratorija mestne višje dekliške šole; o računskem sklepu mestne elektrarne za leto 1907 in o delovrški in porabi materialij v centrali mestne elektrarne tekom leta 1907; o računskem sklepu cestne električne železnice v Ljubljani za obratno leto 1907. V tajni seji so med drugim poročila: o nasvetu kuratorija višje dekliške šole glede sistemizovanja mesta licealne učiteljice na tem zavodu; o prošnji Frana Terčka za podelitev gostilniške koncesije; o prošnji Petra Strela za razširjenje gostilniške koncesije; o prošnji Frana Poljšaka za razširjenje gostilniške koncesije; o prošnji Matije Uitza za prenos Ivan Goliaševe gostilniške koncesije in njega odobritev kot zakupnika te koncesije.

Dnevne novice.

+ **Deželni predsednik Schwarz odstopi.** »Grazer Tagespost« piše, da je stališče dež. predsednika kranjskega barona Schwarza omajano in da odstopi še pred novim letom. V poučenih krogih ni o tem nič znanega.

+ **»Kmečka zveza« za novomeški okraj** je priredila včeraj dva shoda, in sicer v Prečni se je vršil shod po prvi maši in v Vavtvasi po deseti maši. Na prvem shodu sta govorila poslanec Dular in tajnik S. L. S. dr. Rožič. Poslanec Dular je narisal boj, katerega so bili poslanci S. L. S., da so si izvojevali volivno preosnovo. Povdarjal je pomen novih volitev za kmečko ljudstvo in veliko važnost kmečkih zvez. Dr. Rožič je razvijal program »Kmečkih zvez«. Govoril je o zadnjih najnovejših dogodkih v Avstriji in razložil sedanje važno zasedanje delegacij v Budimpešti. K besedi se je oglasil tudi domači gospod župnik Šmidovnik in povdarjal veliko korist »Kmečkih zvez« na praktičnih zgledih. — Nato je dal predsednik zborovanja kandidaturu gospoda župana Zorca na glasovanje, ki je bila soglasno sprejeta. Posl. Dular je s pozdravom na vse navzoče zaključil važno zborovanje. — Shod v Vavtvasi se je vršil po deseti maši. Na shodu je bilo okrog 500 ljudi. Shod je otvoril poslanec Dular. Shodu je predsedoval domači gospod župnik Zakrajšek. Najprvo je govoril gospod profesor Jarc o bodočih nalogah deželnega zbora, predvsem o deželni zavarovalnici in o zadružništvu. Nato je govoril dr. Rožič o izobrazbi z ozirom na »Kmečko zvezo«. Povdarjal je predvsem organizatorično stran »Kmečkih zvez«. Poslanec Dular je razložil volivno preosnovo. Shod je tudi sprejel soglasno kandidaturu gospoda župana Zorca.

+ **Z. T. O.** je imela včeraj odborovo sejo v Kamniku. Delegete je sprejel dekan Lavrenčič in kamniški telovadni odsek z vso prisrčnostjo in gostoljubnostjo. Pri seji je bil navzoč tudi dr. Krek, ki je začrtal naloge mladeniške organizacije, iz katere bo izšla nova slovenska generacija ter pomedla vse, kar je še gnjilo in dela nezmožno. Odsekov je dozdej 34, ne bo dolgo, da pridemo do polsto. Obširno poročilo prinese »Mladost«, ki bo topot posebno zanimiva; omeniti je le še, da se je pri včerajšnji odborovi seji soglasno sklenila sledeča resolucija: »Vsakršni skupni nastop Z. T. O., oziroma njej včlanjenih odsekov z nasprotnimi organizacijami, ki bi se mogel tolmčiti tako, kakor da bi naš narodni program bil nepopolnejši od nasprotnega (liberalnega, oziroma svobodomiselnega itd.) se načeloma odklanja, ker je naš krščanskodemokratski program popolnoma naroden in ne rabi nobenega izpopolnila od strani liberalnih, oziroma svobodomiselnih in drugih kakršnihkoli nam nasprotujočih organizacij.«

+ **Za skupno parlamentarno komisijo »Slovenskega kluba« in »Zveze južnih Slovanov«** se zavzema »Hrvaška korespondenca« in trdi, da se bo o tem vprašanju obravnavalo takoj, ko se snide parlament. Beležimo zaradi informacije.

+ **»Slovenski Narod«** se zaganja v prevz. knezoškofa ljubljanskega, ker je obsodil izgrede, katere smo tudi mi obsodili in katere mora vsak dostojen človek obsojati. Pastirsko pismo premotriva dogodke zadnjih dni čisto nad strankami in zavzema tako stališče, kakoršnega mora zavzeti cerkveni knez ob taki priliki. Čudno, da se cerkvenemu knezu zameri, kar se ni zamerilo dr. Tavčarju, ki je v seji občinskega sveta tudi obsodil krivico in ki je grofu Barbotu osebno izrekel obžalovanje in obsodbo izgrede. Ako hoče »Slovenski Narod« zboljšanja razmer med slovenskimi strankami, tedaj ne sme odobravati izgrede in ne pisariti hujšajočih člankov.

+ **Zasedanje goriškega dež. zbora** je odgodeno. Čuje se, da bo goriški deželni zbor v kratkem razpuščen.

+ **Slovensko katoliško akademično društvo »Danica« na Dunaju** ima v torek, dne 20. oktobra 1908 svoj prvi redni občni zbor z sledečim vsporedom: 1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora; 2. poročilo odbora od zadnjega obč. zbora; 3. poročilo odb. za cel tečaj; 4. poročilo revizorjev; 5. volitev novega odbora; 6. slučajnosti. Lokal Trötter »Zum Magistrat«. Začetek ob pol 8. uri zvečer.

+ **Goriška politika.** Naši članki o tej stvari so, kakor posnemamo zdaj iz različnih dopisov, vplivali različno: tem so ustregli, drugim pa niso bili všeč. Kar se slednjih tiče, enkrat za vselej pribijemo, da napačno razumeva nalogo takega političkega glasila kot je »Slovenec«, kdor misli, da mora, kar temu ali onemu ne ugaja, zamolčati zato, ker je našega prepričanja ali ker pripada temu ali onemu stanu. Naše stališče je bilo popolnoma korektno; mi smo objavili dva dopisa o goriški politiki, ki pohajata od zanesljive strani, kateri nimamo povoda ne verjeti, od take strani, ki je vsaj zase popolnoma prepričana o istinitosti svojih izvajanj. S tem pa nismo rekli, da stojimo na strani naših dopisnikov, temveč je bilo vsakomur svobodno, da pove nasprotno mnenje, in od strani dr. Gregorčičeve smo vse ponatisnili, kar nam je poslal. Vsakršni očitki so torej odveč in nepotrebni, ker mi sami zase nismo zavzeli nobenega stališča. Naj se torej pri tej stvari »Slovenec« pusti pri miru.

+ **Način, kako dr. Gregorčič v »Gorici«** od 17. t. m. polemizira proti našemu listu, pač kaže precejšnjo malenkostnost, ki bi ne smela biti lastnost tako izkušene politika kakor je dr. Gregorčič. Pa ne samo malenkostnost, temveč popolno neumevanje bistvenih lastnosti, ki jih mora imeti vodilni politik krščanskodemokratske stranke, kateri vendar članar »Gorice« pripada. To je gotovo, da se je krščanskodemokratski klub S. L. S. na Goriškem združil s svojimi verskimi in narodnimi nasprotniki. Ali je to bilo prav ali ne, o tem so vendar vsakemu pametnemu človeku dovoljeni dvomi, kajti dozdej se je še vedno držalo načelo, da z narodno in versko načelnimi sovražniki kolikor mogoče menj skupnega nastopa. Zato je naš list tudi priobčil dopise, ki so izražali dvom, ali je dr. Gregorčičeva taktika opravičena in skušali dokazati, da tudi ni v soglasju z načeli krščanskodemokratske stranke. Ni ga človeka, vsaj na Kranjskem ne, ki bi nam bil to zameril. Dolžnost previdnega in modrega politika bi bila, da dopisnikom »Slovenca« odgovori stvarno in dostojno, toda kar piše »Gorica« od 17. t. m., to je smešno in hudobno obenem. Smešno: Članar se v istini razvema, ker se dr. Gregorčiču očita, da je postopal na svojo roko, ne da bi vprašal prei izvrševalni odbor. Očita

nam, oziroma našim dopisnikom zaradi tega »formalno revolucijo«, »klerikalno anarhijo«, katero nečedno besedo je celo postavil članku na čelo! To je pa vendar že preveč! Članar naj premisli, da samega sebe s tem sramoti, saj nosi najbrž tudi on »klerikalno« obleko. Govori o »klerikalni združnosti«, importirani s Kranjskega, protivni Kristusovemu nauku, »kakor se je dozdej oznanjeval« in se sklicuje na P. Skrabca v »Cvetju«, ki napada dr. Kreka in mladeniško organizacijo, češ, da je nekatoliška itd.! Kakšen duh pa je to? Tako govore naši najstrupenejši sovražniki. Dr. Gregorčič obsoja vsa načela krščanskodemokratske stranke? Piše o »katoliškem« »Slovenec«. Nas psuje s »klerikalci prve vrste«. Kaj to pomeni? Očita škandal tistim »maziljencem Gospodovim«, ki si upajo njegovo politiko kritikovati, češ, da so to »novostrujarji«, naučeni po kranjskem vzorcu? Mi odločno izjavimo: Dozdej smo bili popolnoma nepristranski. Dr. Gregorčič je imel priliko, da bi bil, če bi bil hotel, tudi v našem listu, tako dostojno odgovorjal svojim nasprotnikom, kakor so ti dostojno njega kritikovali. Odzdej pa nas sili lastna čast in korist krščanskodemokratske stranke, kateri pripadamo, da na ves glas obsodimo tistega, ki nas sramoti in se pokaže očitega nasprotnika načel S. L. S., katero psuje, da je klerikalna, nasprotna Kristusovemu nauku, kakor se je dozdej učil, in pozivlja celo goriške verne kristjane in rodoljube, naj to »novo strujo« uničijo! Goriški Slovenci so dolžni izjaviti, na kateri strani so, ali na naši krščanskodemokratski, ali na oni, ki nas tako grdo napada ter istovesti z anarhisti!

+ **Novi Bog.** Filozofov našemu liberalnemu učiteljstvu ne manjka; če niso modri, so vsaj izvorni. V zadnjem »Tovarišu« razglablja neki »Koroški tovariš«, ki pa najbrže ni ljudskošolski učitelj, ampak na lestevici mladinskih vzgojiteljev nekoliko višji, o narodnosti. Je ravno zdaj taka moda. Ta človek meni, da ni smeti biti ne svobodni, ne nesvobodni mislec, v narodni misli pa je že zapopadeno svobodna misel in obenem krščanstvo. Res, »prižgal si, mojster, žar mi nove luči!« ... Zelo široka je narodna misel, ne da se tajiti. V njej je rešitev vseh kulturnih, socialnih, moralnih, plemenskih in verskih vprašanj. Samo nekaj narodna misel ni — namreč klerikalna. In vendar je krščanska. Ona je vdružit vtelesni Kristus. Kajti ona šele nas uči, kaj je pravzaprav krščanstvo: samospoštovanje in ljubezen do lastne božanstvene narave ... Nismo se motili: v sedanjih resnih časih smo vedeli, da nas bo vsaj »Učiteljski Tovariš« še vedno zabaval.

+ **Socialni demokratje** so igrali ob štrajku popirnega delavstva čudno vlogo. Na Sorškem polju jih sicer ni, nekaj jih je še pač v Vevčih. Stavkokazje je najgrše ob delavskih bojih. In glavni stavkokaz je bil višji sodrug Fink v vevški popirnici, ki je ves čas delal in ni stavkal. Ta Fink je ob predzadnjem vevškem štrajku igral veliko vlogo. Bil je celo predsednik štrajkarskega odbora. Zdej pa je kazil stavko. V Podgori je bilo delavstvo pričetkom stavke pripravljeno, da stavka. Sicer je v Podgori že razpadla soc. dem. organizacija, nekaj rdečih puranov je pa seveda še v Podgori. Te je nakuril Ante Kristan tako, da so preprečili štrajk. Peljal se je nalašč za to v Podgoro.

+ **Hrvatsko-srbska koalicija se krha.** Kakor smo izvedeli iz zanesljivega vira, obstoji v hrvatsko-srbski koaliciji kriza, sedaj še latentna, ki pa vtegne postati v kratkem akutna. Znano je, da je aneksija Bosne in Hercegovine koalicijo docela presenetila. Ista je bila na okupacijsko ozemlje pozabila. Dejstvo priklonitve Bosne in Hercegovine je koalicijo postavilo pred dilemo: ali se naj skuša udeležiti državnopravni program združenja vseh dežel, koder bivaajo Hrvati, ali se ga naj pa vrže med staro šaro. Zdej, ko bosenski Hrvati silijo na to, da se raztegne politični delokrog tudi na Bosno in Hercegovino, se pojavlja staro nasprotje med Lorkovičevim naprednjaško skupino, ki vedno očito simpatizira s Srbi, in pa med pravaši, ki so z reško resolucijo svoje državno-pravno stališče zatajili. Značilno je sledeče dejstvo: Ko se je zvedelo za aneksijo, je bilo v Zagrebu vse pripravljeno za iluminacijo, v tem pa pride Pribičević in to zabrani. Že takrat se je imelo pokazati pred svetom nasprotstvo med koaliranimi strankami, a dosedaj se je to pred svetom, zlasti po vplivu Lorkovičevem, prikrivalo. Sedaj pa je nastopil čas, ko se bodo morale izvršiti programtične izpremembe, ali pa je koalicija — bila.

Tudi »Hrv. Korespondenca« poroča o tej stvari iz Zagreba, da prizadevanje, obdržati koalicijo skupaj, ne obeta več nobenega uspeha. Srbski poslanci se nikakor ne morejo sprijazniti z aneksijo Bosne in Hercegovine, dočim so hrvatski poslanci

ci za to, da se obe deželi združi s Hrvaško. Jutri bodo imele vse koalirane stranke posvetovanja, da zavzamejo svoje stališče o tem vprašanju. Razdor je pač neizogiben. O tej priliki menda tudi srbska državna poslanca dr. Baljak in dr. Bjeladinovič izstopita iz Jugoslovanske zveze.

+ **Nova maša.** Dne 28. t. m. bosta v Rimu posvečena č. g. Anton Prešeren in č. g. Ciril Ažman, ki bosta darovala prvo sveto mašo na praznik vseh svetnikov.

+ **C. kr. pošto-hranilnični urad na Dunaju** razpošilja te dni cirkularje glede uredbe denarnega prometa s Francijo. Naravno je, da so ti cirkularji, ki so namenjeni tudi za slovenske imetnike pošto-hranilničnih računov, pisani samo v blaženem nemščini, kar se mora na tem mestu strati vse obzore vredno. — Pri tej priliki je treba tudi pripomniti, da se pošto-hranilnični urad sploh poslužuje samo nemških tiskovin in se mora najnujnejše zahtevati, da v najkrajšem času svoje poslovane razmeram primerno uredi.

+ **Kanonično umeščen** je bil na župnijo Sv. Katarino v Topolu č. g. Andrej Pavlin, dozdej ekspozit na Gori pri Sodražici.

+ **Iz Amerike.** Pod pokroviteljstvom našega rojaka in iskrenega rodoljuba vicekonzula dr. Schwagla, in s posebnim prizadevanjem Josip Remsa, so newyorški Slovenci napravili koncert za blejske pogorelce. Čisti dobiček znaša 225 K. Vicekonzul sam je pridelal 100 K. Hvaležno moramo pripomniti, da se je blagi rojak tudi sicer zelo trudil v Ameriki med Slovenci vzbuditi dejansko sočutje za Blejce. Žal, da so razmere v Ameriki še vedno zelo neugodne. Poleg finančne krize, ki je zaprla silno mnogo podjetij, so našim rojakom napravili tudi mnogo škode silni gozdni požari v Minnesoti. Veliko milijonov dolarjev je vsled tega škode. Kakšni so bili ti požari, presodiš najlože, če povemo, da se v New Yorku solnca ni videlo nekaj tednov zavoljo ognja v Adirondakih, in da je v Čikagi vsled dima otemnelo nebo! Temu bi se dalo primerjati, ko bi n. pr. na Kranjskem videli dim iz Romanije. Delavske razmere so se jele zadnji čas boljšati.

— **Podrobnost o požaru v Črnem vrhu.** Grozna nesreča, ki nas je zadela dne 1. oktobra, ne obstoji samo v tem, da je sedaj toliko družin brez strehe, brez obleke in potrebnega živeža, ampak zahtevala je še drugih žrtev. — Pri požaru se je opek 80-letni starček tako hudo po glavi in rokah, da ga je bilo res groza pogledati. Oddali so ga hiralnici v Spodnjo Idrijo. — Drug mož se je vsled strahu in napora pri požaru prehladil in v par dneh nato umrl. — Tretjemu pa je sedaj pri dovažanju lesa za nove stavbe padel hlood na nogo in mu jo zlomil. — Ljudje sedaj dovažajo les skupaj z mrzlično naglico in skušajo saj za silo zopet popraviti svoja poslopja, ker je zima pred durmi. Sosedje in farani pomagajo kolikor morejo, tudi nekaj denarja in obleke se je že dobilo, toda kedaj bo poravnana škoda, ki je cenjena na 112.533 K 30 h, ako ne bodo še drugi s svojimi prispevki prihiteli na pomoč. Obračamo se torej do usmiljenih src s prošnjo: Spomnite se s kakim darom ubogih pogorelcev!

— **Italijanska kri povsod enaka.** V soboto popoldne je prišel k italijanskemu konzularnemu agentu in arhitektu v Zagrebu — Carnelutti nek italijanski delavec z imenom Alojzij Simone iz Fotoppa, da izterja znesek 200 kron, ki ga je imel prejeti od tvrdke. Sin konzula je delavcu izjavil, da mu zneska ne more izplačati, ker je tvrdka njegovega očeta pred par dnevi prišla v konkurz. To je Simoneja tako razkačilo, da je potegnil revolver in streljal na konzulovega sina. V tem hipu pride žena konzulova in ko vidi sina ležati v krvi, začne klicati na pomoč. Simone tudi nanjo ustrelji in jo zadene na glavo in v prsi. Ko prihitel italijanski delavci na pomoč ranjencema, nameri Simone tudi nanje in enega težko rani. Ranjence so prenesli v bolnišnico, napadalca pa so aretirali. Italijanska kri — ne »falia«!

— **Osebnost vest.** Gospod profesor kand. Matko Dolenc iz Postojne je dobil mesto suplenta na državni gimnaziji v Trstu.

— **Spinčičeva 60-letnica.** V petek, dne 23. t. m. dovrši državni poslanec Vekoslav Spinčič 60. leto svojega življenja.

— **K aretacijam v Novem mestu** se nam piše: Danes opoldan so izpustili iz preiskovalnega zapora vseh pet demonstracij obdolženih. Vsega skupaj so bili zaprti ravno 50 ur. Za težaka Anžina so kegljavci v gostilni g. Košaka v Novem mestu zbrali večjo svoto denarja in mu jo izročili, ko je prišel iz ječe. Gospa Paila mu je v ječo tudi pošiljala kosilo in pijačo in je denar, kolikor ga je dobila za potrebo zaprtih, dala v nabiralnik sv. Cirila in Metoda. — Preiskava zoper demonstrante se nadaljuje.

+ **Nov list** je ustanovila italijanska demokratska stranka v Dalmaciji. Ime mu je »Rissorgimento« (Preporod), naloga pa, okrepiti laški življenj v Dalmaciji v boju za ravnopravnost.

— **Dober sardelji lov.** Pri Martinščici na otoku Cresu so tamošnji ribiči v eni noči vlovili nad 80.000 sardel.

— **Aretirana guvernantka.** V Oseku je policija aretirala guvernantko Ano Marjanovič, katero dolže, da je izrabljajoč svoje prijateljstvo z avstrogrskimi častniki, oddajala srbskim častnikom vesti o položaju avstrijskih čet.

— **Vojaške vesti.** Polkovnik nadvojvoda Jožef Ferdinand je imenovan za poveljnika 5. inf. brigade v Lincu. — Polkovnik Ivan Lavrič, poveljnik domobranskega polka v Černovicah št. 22., je imenovan poveljnikom 51. domobranske infanterijske brigade v Jožefovem. — Poveljnik budimpeštanskega vojnega zbora Uexküll je umirovljen, na njegovo mesto pa imenovan Čibulka. Fml. Gerba je imenovan poveljnikom 13. vojnega zbora v Zagrebu.

— **Samoumor veletržca.** V Trstu je 42 let stari solastnik veletrgovina »Frattelli Vassili« Jurij Vassili skočil iz svojega v drugem nadstropju ležečega stanovanja ter se tako pobil, da umira.

— **Letošnji lovi na Kranjskem** so v splošnem zelo zanimivi in bogati. Srn in zajcev je obilo v logaških, borovniških in vrhniških gozdih. Obilo je te divjačine tudi v kočevskih hribih in v Gorjancih, kjer tudi lisic, kun in jazbecov ne manjka. Mnogo je tudi divjih golobov, rac in zlasti jerebic, ki so izvrstno prezimile. Tu intam se čujejo tožbe, da so zajci bolni na neki bolezni. Tako blago se seveda takoj uniči in ne pride na trg.

— **Smrtna kosa.** Dne 15. t. m. je umrl č. g. Franc Pavletič, vikar v Fojani. Umrila ga je zlatenca, dasi je trajala samo štiri dni. — V Gorici je umrl učiteljski Franče Petelin.

— **Iz Radovljice** se poroča, da je iz Radovljice odšel sodni svetnik g. Perk, ki je ondi služboval skoraj dvajset let. Preselil se je na Goriško.

— **Nov gasilni dom** so včeraj blagoslovili v Kokrici.

— **Lovci okoli Kranja imajo veliko sreče.** V lovu tovarnarja g. Rakovca pri Kranju je včeraj bilo ustreljenih 47 zajcev, 6 fazanov in ena srna. Okoli Kranja je sedaj izredno veliko divjačine. Pred par dnevi je bilo ustreljenih na lovu v Mavčičah 38 zajcev. Izvrstnim lovcom iz Kranja ob tolikem lovskem blagru iskreno čestitamo!

— **Prodaja sešitkov poštne znamk.** V udobnost posebno potujočega občinstva, ptujcev in turistov vpeljani, jako priročni, na štirih listih 18 znamk po 5 h in 6 znamk po 10 h vsebujoči sešitki poštne znamk se prodajajo odslej na vseh c. kr. poštne uradih, nabiralnicah in pri vseh razprodajah poštne vrednotic. Cena 1 K 52 h.

— **600.000 šulferajnskih znamk prodanih.** Nemški šulferajn je izdal nedavno znamke, na katerih so slike devetih krajev, ki so po nemškem mnenju najbolj v nevarnosti pred Slovani. Dosedaj je že prodanih 600.000 takih znamk. Nemci izdajo te znamke še v novi nakladi, izdajo pa tudi kolek, na katerem bode slika o »razbiti nemški kazini v Ljubljani«. Tako Nemci. In Slovenci? Somišljeniki, naročajte na korist obmejnemu Slovencem kolek, katerega je založila štajerska »Slovenska krščansko-socialna zveza« v Mariboru.

— **Nasledki jesenske suše** so se pokazali sedaj pri poljskih pridelkih, ki so še v zemlji — pri repi, pesi in korenju. Repo prodajajo na trgu po 4 krone 100 kg.

— **Španski sleparji** zopet pošiljajo po Kranjskem svoja pisma, v katerih vabijo ljudi, naj jim gredo na roke pri »iskanju zakladov«. Pozor pred sleparji!

— **Samoumor poročnika.** Poročnik 4. dragonskega polka grof Pace se je v Welsu ustrelil.

— **Sestri izmaknil hranilno knjižico.** V Zenici so aretovali na sarajevskem vlakcu tesarja Kovača, ki je bil na hranilno knjižico svoje sestre dvignil 3400 kron ter pobegnul. Izročili so ga sodišču v Sarajevu, ki ga je bilo iskalo s tiralico.

— **Veselico priredi »Katol. slov. izobraževalno društvo«** v Podbrdu v proslavo jubileja Nj. Velikantstva Franca Jožefa I. dne 25. oktobra t. l. Začetek ob 4. uri popoldne v društvenem prostoru. Vstopnina: Sedež 1 K; stojišča 60 vin. Čisti dobček je namenjen za nabavo nove zastave »Katol. slov. izobraževal. društva«, radi česar se preplačila najhvaležneje sprejemajo. Vspored veselice je sledeč: 1. Ivo Miletič: »Tamburaška koračnica«, udarja tamburaški zbor. 2. Slavostni govor. 3. Ivo Laharnar: »Mladostni«, petje, mešan zbor. 4. Igra: »Eno uro roktor«. 5. M. Stahuljak: »Strunam«, tamburaški zbor. 6. H. Volarič: »Smo vesela

družba«, petje, mešan zbor. 7. Deklamacija: »Rad bi bil župan«. 8. Fr. Kimovec: »Venček narodnih pesmi«, petje, mešan zbor. 9. Milutin pl. Farkaš: »Uspomene z Beča«, valček, tamburaški zbor. 10. M. Vilhar: »Večerna«, petje, mešan zbor. 11. Šaljivo: srečkanje. 12. Prosta zabava. Pri vsoporedu in prosti zabavi sodeluje tamburaški zbor društva »Soče« od Sv. Lucije. K obilni udeležbi vladno vabi — odbor.

— **Ogrski centralni oglasnik za varstvene znamke.** Po členu XVII. nove poravnave z deželami ogrske krone se je varstvo znamk preuredilo tako, da je mogoče, da so znamke le v eni obeh držav veljavno registrirane, ker se na eni strani pod gotovimi pogoji more znamki za tozemesko podjetje, ki je registrirana za eno obeh držav, v drugi državi varstvo odreči na drugi strani pa ni nihče več primoran znamke za inozemska podjetja položiti v obeh državah. V avstrijskem centralnem oglasniku varstvenih znamk se bodo sicer objavljale vse domače znamke in tudi v Avstriji registrirane inozemske znamke, kakor tudi na Ogrskem registrirane znamke, katerih varstvo se razteza tudi na Avstrijo, ne pa one znamke, ki so zavarovane le za dežele ogrske krone. Ker je ob tako razširjenih prometnih razmerah med obema državama monarhije za avstrijske kupčijske kroge brezdvomno velike važnosti, da na lahek način tudi izvedo, katere znamke so samo na Ogrskem veljavne, se je ukrenilo, da bodo vse avstrijske trgovske in obrtniške zbornice dobivale redno tudi ogrski centralni oglasnik varstvenih znamk (»Központi-Vedjegy-Ertesito«). — Pošiljanje tega oglasnika se prične s št. 3. tekočega letnika. Ta ogrski kakor tudi avstrijski oglasnik je interesentom v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani na vpogled.

— **Pojasnili.** Fr. Smrekar, tesarski delovodja kranjske obrtniške družbe, nam piše: »Ne jaz, ne kateri drugi tesar ni strahil nemše šole na Jesenicah. Izjavljam v imenu vseh, da niso bili ne od mene, ne od kakega drugega naprošeni.«

— **Naslov uredništva »Zora«** je sedaj: Fr. Stelè, phil., Wien XVIII., Schulgasse 30, III./19.

— **Občinski odbor občine Šmihel-Stopiče** je sprejel v svoji seji dne 1. oktobra t. l. nastopno resolucijo: »Občinski odbor Šmihel-stopiški se pridružuje globokemu in iskrenemu žalovanju, ki pretresa radi nedolžnih žrtev, padlih 20. septembra 1908 v Ljubljani, vsako slovensko, sploh vsako čuteče srce.«

— **Lepake nam pošiljajo nekatera društva**, da bi vsebino lepaka ponatisnili. Pri stavnihi strojih je z lepaka staviti nemogoče, zato prosimo, da nam vsako društvo vsebino lepakov vedno samo prepíše na poseben list.

— **»Ustředni banka českých spořitelien«** v Prahi je dobila skupno z uradniško organizacijo: »Združenje češkoslovenskega uradništva denarnih zavodov v Prahi« dovoljenje za osnivanje »Penzij-skega zavoda češkoslovenskega denarstva v Prahi«. Interesenti se obrnejo lahko neposredno na zavod ali pa na podružnice »Ustředni banke českých spořitelien«, koje jim podajo drage volje potrebne informacije in formularje za pristop.

— **Nadučitelj Silvestrov v Črnem vrhu**, ni bil discipliniran, kakor se govori po Vipavskem, ker je baje otroke zlorabljal, ampak je bil od deželnega šolskega sveta kazensko prestavljen iz Črnega vrha, oziroma zdaj le kot nadučitelj od tam odstavljen, zaradi njegovega obnašanja v šoli in izven šole, zlasti zaradi nekih preiskav, v katerih je kazal, da rabimo mil izraz, temeljito nepoznanje vzgojeslovja. Nam je žal, da se je sin tako vrlega in spoštovanega moža, kakor je njegov oče, po liberalnem hujškanju dal tako daleč zapeljati. Učitelj, ki vedno le »Narod« in »Učiteljskega Tovariša« bere, pride tako daleč. »Učiteljski Tovariš« je tako predznen, da celo naravnost hujška učiteljsvo, naj se s silo iznebi dr. Lampeta, češ, da »mora pasti žrtev«! Naravnost k poboju hujška učiteljski list. Mi se le čudimo, kako je moglo državno pravdnštvo, ki tako pridno konfiscira časopise, ako kaj napišejo zoper nemško blago, pustiti, da je izšel v »Učiteljskem Tovarišu« poziv k umoru! To liberalno časopisje zmeša mlade ljudi, in ne bo prej bolje v učiteljskem stanu, dokler se učiteljsvo ne odpove takim svojim zapeljivcem. Silvester, namesto da bi lepo priznal, kar je zakrivil, pa igra zmagovalnega viteza in v »Učit. Tov.« se proslavlja njegova žalostna junaštva. Na ta način seveda se ne dela za korist učiteljsva, ampak se mu najbolj škoduje.

— **Zvišanje tarif na južni železnici** je ministrstvo za železnice odobrilo. Zvišanje se uvede s prihodnjim letom. Južna železnica bo imela od povišanja 5 milijonov kron več dohodkov.

— **Razpuščen občinski odbor.** Dalmatinsko namestništvo je razpustilo občinski zastop v Sinju ter poverilo občinsko upravo okrajnemu komisariju.

— **Madžarska gimnazija v Osjeku.** Ravnateljstvo ogrskih državnih železnic ustanovi v Osjeku madžarsko nižjo gimnazijo. V to svrhu prizida k tamošnji madžarski ljudski šoli novo krilo.

— **Samoumor novince.** V Novoj Gradiski je skočil neki novinec tamošnjega domobranskega bataljona pod zagrebški tovorni vlak, ki mu je odtrgal glavo. Nesrečnež se ni mogel sprijazniti z vojaško suknjo.

— **V Trstu zaprli** so 52 let starega mizarja Franceta Senčarja iz Logatca.

— **Umri je** v Novem Mestu vpokojeni nadučitelj g. Karol Krištof, star 80 let. 80 let.

— **Zrele jagode.** Somišljenik našega lista nam je podaril šopek lepih rudečih jagod, katere so mu nabrali njegovi prijatelji v Zatičini.

— **Zakaj nima istrsko grozdje nobene cene?** Istrsko grozdje ima 17 do 22 stopinj sladkorja; vključ temu je cena sploh še vedno zelo nizka. Vzrok je ta, da so se znani italijanski oderuhi združili v kartel, ki se je zavezal, da ne bo grozdja plačeval dražje nego belo največ po 8 K meterski stot, črno pa po 3—4 krone. Trgovci izven Istre naj pridejo kupovat grozdje v Istri, n. pr. zdaj na grozdni trg v Koper. Dobili bodo dobro blago in po ceni. Ob enem pa bodo pomagali rešiti istrsko ljudstvo iz krempelj italijanskih krvosov. Vino bo imelo sledeče cene: belo po 20 do 30 kron, črno pa 14 do 24 kron hektoliter. Pojasnila dajejo drage volje slovenski in hrvaški župni in občinski uradi ter gospodarska društva.

— **Politični komisariat** se ustanovi v Rovinju (Istra). To je menda prvi korak k ustanovitvi posebnega okrajnega glavarstva. Zdaj spada Rovinj pod okrajno glavarstvo v Pulju. Politični komisariat odvzame magistratu posle prenešenega delokroga, zlasti vojaške stvari.

— **»Avstro-hrvatsko parobrodno delniško društvo«** v Puntu je te dni prejelo koncesijo. Še ta mesec bo novo narodno podjetje imelo prvo zborovanje.

— **Za poljedelstvo v Istri.** V Pazin je prišel odposlanec poljedelskega ministarstva, dvorni svetnik Portele. Poverjena mu je važna naloga, tičoč se povzdige istrskega poljedelstva.

— **Zadruga mizarjev**, Ljubljana, Sp. Šiška, Vič in Moste naznanja vsem članom in nečlanom kakor tudi tovarniškim podjetnikom tega obrta, da se bode vršila prva preizkušnja pomagalcev dne 2. novembra tek. leta v prostorih c. kr. obrt. šole v Ljubljani.

— **Kostanjevica in 20. september.** »Mi pa ostanemo, kakor smo bili.« Trgovec G. bo še nadalje vzgajal svoje otroke v nemško-nacionalnem duhu, g. župan bo še nadalje stiskal roke zaupniku »Südmarke«, zaupnik »Südmarke« bo še nadalje predeloval narodnim damam v liberalno-narodni čitalnici, asistiral pa mu bodeta, kakor Jozdaj, tudi še nadalje predsednik in podpredsednik te liberalno-narodne čitalnice — seveda v nemškem jeziku. G. A. na ljubo bo še nadalje kramljalo celo omizje v nemškem jeziku. In narodne dame bodo še nadalje »žingale in žagale« v svetem navdušenju, ki ga povzroča od zaupnika »Südmarke« plačane butelje. To je bila Kostanjevica pred 20. septembrom in ostane po 20. septembru. Pred zunanjim svetom pa se je Kostanjevica vendarle malo predrugačila. G. Bučarjev Polde je snel reklamno tablico »Automobil-Station«, g. A. Gatsch pa je nadomestil deski z napisom »k. k. Tabak-Subverlag« in »k. k. Lotto-Kollektur« s slovenskim napisom. Pa tudi »zgražali« smo se nad dogodki, povzročeni po vojaštvu v Ljubljani in sicer je bilo to »zgražanje« tako splošno, da se je zgražal celo znani »častni Japonec«, ki je zaslужil to odlikovanje z ozirom na svoje izredne simpatije do Japoncev v zadnji rusko-japonski vojni. Da, celo Bučarjev mearski pomočnik se je zgražal, kar se je bralo v brzojavki v »Slov. Narodu«.

— **Medved v koruzi.** Na neko njivo s turšico med Čabrom in Babnim poljem prilomastil je pretečene dni srednje velik kosmatinec in hrustal šoke, da je kar pokalo. Nek pes ga je izsledil in alarmiral nekaj fantičev na paši, ki so ga šli s — kamenjem prepodit v goščavo. Pravijo, da se je v Bosni zbal demonstracij, pa jo je primahal čez mejo.

— **Veverično leto.** Po Notranjskem in Gorenjskem je letos v smrekovih in bukovih gozdih mnogo veveričnega zaroda, ki ima povsod dovolj hrane to jesen. Krznarjem bo njih koža prav prišla.

— **Reška škofija.** Reški državni poslanec Zanella je predložil ogrski vladi spomenico, v kateri zahteva docela samostojno reško diecezo. V spomenici zasramuje hrvaško duhovščino in pravi, da bi odlaša-

nje z rešitvijo tega vprašanja bilo zločin na madžarski državni ideji. Ta italijanski madžar mora biti jud!

— **Seno po znižani ceni.** Iz reške doline se nam piše: Govori se, da vlada ne misli prodajati sena po znižani ceni v naši dolini, češ, da posestniki itak izvažajo seno v Reko. Stvar pa je ta: Res, da povsod ni bila enaka suša in da nekodi imajo nekaj sena, ki ga izvažajo v Reko. To seno pa ni za govejo živino, ampak le za konje. Če pa ta ali oni iz kake vasi proda nekaj tacega sena, s tem pa ni pomagano vsem, koder jim je suša uničila vso prvo košnjo. Prizadete pa so posebno vasi: Tominje, Mereče, Berce, Harije in Podstenjšek. Zato pač upamo, da te vasi dobe seno po znižani ceni.

Demonstracije pred sodiščem.

Matko Prelovšek, 1876. v Mengšu rojen, mestni inženir v Ljubljani, je obtožen, da se je zvečer 18. m. m. v Auerjevi gostilni zoperstavil orožniškemu postajevođu Jelencu in drugim orožnikom, ker je suval z rokami in nogami okoli sebe in je bilo združeno zoperstavljenje z ranjenjem. Malo prej pa je razžalil orožnike z besedami: Schweine, Schufte, Buren. S tem je zakrivil hudodelstvo javne posilstvi po § 81. k. z. in pa prestopke zoper javne naprave in naredbe po § 312. k. z. in se naj kaznuje po § 35. in 82. k. z. O priliki velikih izgrediv zvečer 18. m. m. je psovalo iz veže Aurove gostilne več ljudi mimogredoče vojaške in orožniške patrulje. Podal se je nato v gostilno c. kr. policijski nadsvetnik Wratschko, da napravi mir. Gostje iz sosedne sobe so prišli v točnico, kjer so se pritoževali čez postopanje orožnikov. Posebno glasen je bil obdolženec, ki je vpil, naj se orožniki spravijo ven in jih je zmerjal tudi s psovki Schweine, Schufte, Buren. Zato mu je napovedal postajevođa Jellenz pravilno aretacijo: »V imenu postave ste prijeti.« Obdolženec pa je takoj začel suvati okoli sebe z nogami in rokami. Orožnik je zadobil vidne poškodbe, praske in podplutbe. Nato je obdolženca prijel več orožnikov, ki so ga spravili vun. Morali so ga vklemiti, kar ni bilo lahko, ker je tiščal roki narazen. K razpravi je klicanih 21 prič. Razprava se vrši v navadni razpravni dvorani deželnega sodišča v prvem nadstropju. Poslušalstva je veliko, večino tvorijo elegantne ljubljanske slovenske dame. Sodnemu dvoru predseduje gospod dvorni svetnik Pajk, votanti so: nadsvetnik Polc in Hauffen ter svetnik Andolšek. Obtožbo zastopa dr. Neuberger, obtoženca zagovarja dr. Triller. Obtoženec napove, da se ne čuti krivim. Bil je do pol 10. ure zvečer v »Unionu«, pozneje je šel v Aurovo gostilno, kjer so sedeli v zadnji sobi. Okolu četrta na 12. uro se je čul hrup v prednji sobi, kjer je bilo veliko orožnikov, dasi ni bilo nobenega hrupa. Vprašavali so se, kaj da delajo orožniki. Tu ga primejo orožniki, ki so ga suvali in buksirali tako vun, da je izgubil sapo. Aretacijo mu niso napovedali. V obtožnici navedenih psovki ni rabil. Sploh psovka »Buri« ni običajna v Ljubljani. Smeh med občinstvom. Pajk: Mir, če ne bom pustil izprazniti sobo. — Orožnika ni rabil. Svaril je prej goste, naj nikar ne pojejo. — Orožniški postajevođa Maks Jelenc, 31 let, izpove, da so izpraznili orožniki »Zvezdo«. Iz Aurove gostilne je kričalo več oseb, ki so pljuvali in psovali. Ko so drugič prišli orožniki, so bili zopet psovani. S svetnikom Wratschkom se je podal z vojniki in orožniki v gostilno. Prelovšek je najbolj kričal nanj šufti, Buri, zakar ga je aretirai, Prelovšek ga je bil po prsih, iztrgal se mu je in ga je tolkel. Prijel ga je nato za tilnik. V veži se je mirno držal. — Prelovšek pravi, da ni nikdar rabil besede: šufti, Buri. — Na zagovornikovo vprašanje izpove priča, da je bilo zunaj rečeno, naj se ljudje aretirajo. V ovadbi se trdi, da naj se aretirajo tisti, ki so zunaj kričali. Samostojne aretacije se je imelo samostojno izvrševati. Predsednik izjavi, da ne dopusti vprašanja, če je po prvem zaslišanju sploh ga vprašal, kako bo pričal. Tudi sodni dvor sklepa, da ne dopusti izprašanja. Sodna zdravnik dr. Schuster in dr. Plečnik izjavita, da je to lahka telesna poškodba. Franc Teban, 30 let, orožnik, ni razumel, kaj je kričal. Vrič je bil velik. Videl je, da ga je Jellenz prijel. Videl je, da se je Prelovšek branil. Miren je postal šele, ko mu je zagrozil ritmojster, da se bo rabilo orožje. Potrditi ne more, da bi se bil obtoženec ustavljal s silo. Ne ve, kdo je klical šufti, Buri. — Dvorni svetnik Pajk konstatira, da priča drugače govori, kakor orožnik Jellenz. Priča izpove, da se vkleenjenju ni branil. Pripomni še, da ni vsega videl. — Franc Škoda, 31 let, je bil tudi v Aurovi gostilni, kjer so vpili ljudje. Orožniki z vojniki so mirili ljudi. Kako se je vršila aretacija, ne ve. Priča je vkleenil obtoženca,

ki se ni ustavljal. Vkleniti ga je dal ritmojster Lellek. — Dr. Neuberger predlaga, naj se zaprisežejo ostale priče razven orožnikov in Wratschka, ker so same osumljene pregreška, da so psvale orožnike in se vmešavale v službo orožnikov in vojaštva. Vsi gostje so bili edini v tem, naj gredo orožniki vum in vsi so storilci in sokrivci. — Zagovornik pravi, da je ta predlog demonstrativen. Smatra, da se odreka svoboda zagovora. — Dvorni svetnik Pajk proglasi, da se predlog državnega pravdnika odkloni. — Dr. Neuberger si pridržni ničnostno pritožbo. — Priča Frančišek Valenčič je šel v gostilno, ker ni mogel domov. Kordona sta bila pri Gerberju in Lassniku. Prišel je nadzornik Wratschko notri, gostje so govorili, kaj da iščejo orožniki notri. Gospod inženir Prelovšek ni rabil nikakih psov, kar odločno potrja, ker je stal en korak za njim. Čul je besede: »Aretierung vornehmen«, kdo je napovedal aretacijo, pa ne ve. — Pol. nadsvetnik Oskar Wratschko izpove nemško, da je vodil varstveno službo. Več oseb je klicalo v Auerjevi veži pfuj. Hotel je sam napraviti mir. Očividno je bilo, da bi aretacije bile mogoče le z orožjem. Ljudje so ga ubogali. Tu so pa prišli za njim orožniki. Gostje so se na to grozno razburili in klicali: Z orožniki vum! Neki orožnik je iztrgal iz množice Prelovška. Aretacija se je izvršila proti njegovi volji. Kolikor je videl, se obtoženec v gostilni ni upiral orožnikom. Mogoče je, da je orožnika kdo drugi sunil. Če bi se bil Prelovšek upiral orožniku, bi bil to moral videti. Svetnik Wratschko ni videl, da bi se bil obtoženec branil orožniku. Tudi klicev: šufti, Buri, ni čul. Nadsvetnik je bil cel čas v sobi. Insultiran ni bil in tudi čul ni, da bi ga bili psovali. Javilo mu orožništvo ni, da so uredili obtoženca. Orožniški ritmojster Lellek izpove nemško, da je čul veliko kričanje pred Auerjevo gostilno, kjer so klicali na nje. Šel je za svetnikom Wratschkom v gostilno v obrambo svetnika. Obtoženec je bil aretiran kot največji kričar. Obtoženec se je branil z rokami. Psovke so padale. Kdo je klical, ne ve. Suval je orožnike. Vkleniti ga je dal, ker se je branil. Dr. Triller konstatira, da se Jellenova izpoved ne da spraviti v sklad z ritmojstrovo izpovedjo. Ivan Duffé, mestni tabvni svetnik, izpove, da ni bil zraven, ko so prijeli Prelovška. Dr. Neuberger predlaga, naj se zaslišijo orožniški polovnik, poročnik König in vojaška patruga. Dr. Triller se upira predlogu po decidirani izpovedbi gosp. policijskega svetnika. Dr. Neuberger: »Mislím, da ritmojstrovo izpoved toliko velja, kolikor izpoved gosp. svetnika. Dr. Triller: »Nikakor ne.« Dvorni svetnik Pajk naznani, da je sodišče odklonilo predlog glede na polkovnika, ker se gre samo za Prelovška, ne pa če so drugi kazali jezike. Magistratni svetnik dr. Milutin Zarnik je bil v sobi, ko so aretirali obtožence. Bil je strašen trušč; en orožnik je klical: Halt, wir müssen eine Aretierung vornehmen. Kar nakrat vidi Prelovška med žandarji. Priča izjavi, da je obtoženec napravil nanj prisil, da je bil popolnoma konsterniran. Dr. Franjo Ciller, finančni komisar, izpove, da se je nahajal pri Auru dotični večer. Posebnega vpitja ni čul. O aretaciji ne more nič povedati. Dr. Rus Mavrilij, zdravnik, je videl, kako je bil aretiran obtoženec, ki je sedel v tretji sobi. Ko je prišel Wratschko v gostilno, so bili gostje mirni. Ko so prišli orožniki notri, se je vse povpraševalo, kaj da iščejo orožniki notri. Videl ni, da bi se obtoženec zoperstavljal orožnikom. Izključeno, da bi se bil obtoženec zoperstavljal. Gledal je bolj na Prelovška, kakor na orožnike. Dr. Franc Gabršček izpove, da je bilo ljudstvo živahno. Pred vratmi je stala žandarmerna, potem vojak, Wratschko. Ljudstvo je protestiralo, da je udrlo orožništvo v gostilno. Dva orožnika skočila naprej, primeta inženirja, semintja so ga premetavali kakor kakšno žogo. Žandarji so z njim nasilno ravnali, ne pa on z njimi. Izključeno je, da bi se branil z rokami. Govoril ni slišal. Klicalo se je: »Žandarji vum!« Čul ni, da se je napovedala aretacija. Frančišek Kandare, pravni praktikant je bil v drugi sobi. Šel je, ko so prišli orožniki, v prvo sobo. Eden je zaupil orožniki so skočili za njim. Vtis sem dobl, da sploh orožniki in vojaki ne znajo, kaj imajo opraviti. Klicev »šufti«, Buri ni čul. Anton Bučar, trgovski sotrudenik, je del v prvi sobi, ko je govoril Prelovšek z gosp. vladnim svetnikom, videl je, ko je prijel orožnik. Izključeno je, da bi se zoperstavljal. Sploh ni mogel mahati z rokami. Franc Sliva, kompotoarist, je šel v sobo, ko so prišli orožniki notri in ga je aretiral. Prelovšek je še rekel: »Prosim, saj grem«. Josip Napred, trgovski sotrudenik, ni videl obtoženca. Čul ni, da bi kdo rekel »šufti« ali Buri. Tomaž Burgstaller, uradni banko »Slavije«, je bil gost pri Auru. Nastal je vrišč, ko

so stopili orožniki. Stal je poleg Wratschka in König. Splošno so vprašavali, kako more priti orožništvo v gostilno. Videl je, da je obtoženec zamahnil v zrak, ko ga je potegnil orožnik. Feliks Brglez, trgovski sotrudenik, je prišel k Auru ob pol 11. uri. Sedel je za vratmi. Videl je, ko so aretirali Prelovška, ne ve zakaj. Slišal ni, da bi bil Prelovšek kaj rekel. Sploh ni mogel mahati z rokami, ker je bil obkoljen od orožnikov. Ni čul, da je kdo klical Buri ali »šufti«.

Zaslišani so bili še dr. Oražen, pravni praktikant Režek, Janko Colnar. Obravnava se nadaljuje ob 4. uri popoldne.

Stajerske novice.

Š Šolska afera v Leifersbergu-Karčovin pri Mariboru slavno končana. Preteklo soboto se je vršila zadnja seja pri okrajnem šolskem svetu, h katerej je prišel krajni šolski svet; zastopniki obeh občin ter odposlanec deželnega odbora baron Warsberg. Nasprotniki so prekalici svojo zahtevo z dné 7. decembra 1907 po popolni nemški šoli; pustili so nam hočeš nočeš slovensko štirirazrednico ter se zadovoljili s svojimi paralelkami; v potrebi dobó še tretji razred. Neizogibni pastor Mahnert je ubogim revčkom privoščil par suhih vrabičev ter mastne golobe velikodušno prepustil Slovincem. Vendar je zmagala pravica ter nadutim nasprotnikom pustila le dolgi nos. Pohvalno omenjamo korektno postopanje g. okrajnega glavarja grofa M. Attemsa. Častno končana šolska zadeva naj bode v plačilo vrlim združenim Slovincem.

Š Mladeniška zveza. Od Sv. Lenarta pri Veliki Nedelji se nam poroča: Včeraj, dne 18. oktobra, se je pri nas ustanovila mladeniška zveza za šentlenarsko župnijo. Zastopnik mladeniške zveze, Šut, nam je na kratko orisal namen in pomen mladeniške zveze; nato se je ista ustanovila, izvolil odbor in takoj pristopilo 38 mladeničev. Vrli fantje, le krepko naprej!

Liubljanske novice.

I Javno predavanje. Opozarjamo vnovič na javno predavanje »Slovenske krščansko-socialne zveze«, ki bo jutri, v torek, točno ob pol 8. uri zvečer v društveni dvorani, Frančiškanske ulice. Predava dr. K. rek o trutih in kartelih. — Vstop vsakemu prost.

I V ženskem oddelku »Slovenske krščansko-socialne zveze« se prične tekoči teden zopet redni poduk v likanju in vezenju, in sicer v ponedeljek in v petek v vezenju, v torek in četrtek v likanju. Začetek vsak večer ob 7. uri. Oglasi se sprejemajo in dajo pojasnila vsak večer v društvenih prostorih, prvo nadstropje.

I Preiskava radi ljubljanskih demonstracij proti osebam, ki so v preiskovalnem zaporu, je bila v soboto zvečer sklenjena. Upati je, da bodo sedaj aretiranci tako kot oni v Mariboru kmalu izpuščeni na svobodo.

I Poročnik König pred porotniki. Poročnik König toži g. Fr. Kristana, uradnika »Vzajemnega podpornega društva« radi »Poslanega«, priobčenega v »Slovincu«. Ker je to tiskovna stvar, pride zadeva, ako se g. König ne premisli, pred porotnike.

I Demonstracije v Šiški. Danes so bili pred okrajnim sodiščem obsojeni Jožef Brtoncelj in Leopold Luci vsak na en teden zopora s postom, Vincenc Oblak pa na 5 dni zopora s postom, zato, ker po 28. septembra ob pol 3. uri zjutraj pomagali pobijati šipe na sulferanjski šoli. Sodnik je bil sodni svetnik Potrato. Obtoženci niso imeli zagovornika.

I Slovensko gledališče. Jutri igrajo prvič burko »Vražja misel«.

I Pasji kontumac se z današnjim dnevom razveljaví.

I Današnja in sobotna noč sta bili popolnoma normalni. Novo vino je sicer posameznikom semtertja nekoliko ogrelo živce, ni pa prišlo nikjer do kakega posebnega nesoglasja. Ker je bil včeraj lep dan, je šlo občinstvo večinoma iz mesta v okolico, ter se vračalo zvečer z raznimi vlaki. Po mestu so hodile popoldne trume regrutov cele garnizije, ki so se pa že zgodaj vračale v vojašnice. Spopada civilistov z vojaštvom ni bilo nikjer. Od sobote zjutraj do danes zjutraj je policija aretovala sicer 12 oseb in sicer eno zaradi suma hudodelstva tatvine, drugi so pa bili navadni pijančki. Druga leta je vino bolj vrelo.

I Franc Germovnik aretovan. Aretovan je bil v soboto bivši 38letni bogoslovec Franc Germovnik, po domače »Lončarjev« iz Vodice, ki je hotel v neki gostilni na Marije Terezije cesti posnemati »Mico Kovačev«, a se mu ni posrečilo. Germovnik je tudi zasledovan v policijski tiralnici zaradi različnih deliktov.

I V svrhu agnosiranja vlomilca Korrena in drugov se je včeraj, kakor čujemo, odpeljalo iz Ljubljane v Zader osem povabljenih prič. Tamošnje sodišče jih potrebuje v zadevi Jebačinovega vloma. Zaslisane bodo jutri, t. j. dne 20. t. m. Osebe, ki so se odpeljale iz Ljubljane, so: g. Starbek in njegova soproga, gostilničarja v Kolodvorskih ulicah, gostilničar Ogoreutz, g. Dejak iz Prešernovih ulic 10, izkuhar g. Meze in gdčne Marija Jazbec, Vodišek in Antonija Burjak.

I Za žrtve 20. septembra in spomenik je došlo blagajniku »Združenega narodnega odbora« doslej 12.942 K 52 h, za ranjence v bolnišnici je došlo g. dr. V. Gregoriču 6484 K 93 h, narodne dame so nabrale okolu 2000 K. Vsega skupaj je torej doslej nabranega okolu 21.427 K 45 h.

I Za mestne uboge je daroval tukajšnji trgovec gosp. Josip Olup znesek 50 K.

I Umrlí so: Pavel Levec, dninar, 75 let. — Meta Lavrič, šivilja, 79 let.

I Fotograf Landau je moral vsled pomanjkanja dela odpustiti dva svoja pomočnika.

I Tatvine v mestni klavnici. Konstatujemo, da je tat neki mesarski pomočnik, ki jo je pa nenadoma odkuril iz Ljubljane.

Koroške novice.

k Slovenska zmaga na Koroškem. Pri občinskih volitvah v Rožeku na Koroškem so zmagali Slovenci. Bolj ko nasprotniki zatirajo Slovence, bolj vstajajo.

Telefonska in brzojavna poročila.

DEMONSTRACIJE V PRAGI.

Praga, 19. oktobra. Protinemške demonstracije so se včeraj popoldne nadaljevale še v večji meri. Nemški pasanti so bili nabiti in okamenjani. Pri nemških zavodih so vse šipe pobite. Policija je bila preslaba, da bi ukrotila množico. Prišlo je vojaštvo, polk, ki se rekrutira iz Aša. Občinstvo je upilo »Fej« in »Pojdite v Srbijo«. Končno je prišlo povelje, naj se trg na Prikopih izprazni. Najprej so šli na množico policaji na konjih, za njimi policisti peš, nato vojaštvo z nasajenimi bajonetí. Na policijo je množica metala kamenje. En konj se je splašil, a so ga zadržali, da ni skočil med množico. Zvečer so bile tudi v predkrajih demonstracije proti Nemcem. Vsi nemški napisi so razbiti. Aretiranih je 100 oseb. Nemško društvo se je obrnilo za pomoč na ministrskega predsednika. Takoj je namestništvo dobilo povelje, naj nemire z vso odločnostjo uduši. Danes dopoldne je bilo v Pragi mirno.

ŠE ENA BOSANSKA DEPUTACIJA.

Sarajevo, 19. oktobra. Na shodu srbske samostalne stranke se je sklenilo poslati cesarju deputacijo 60 mož zahvalit se na aneksiji.

AVSTRIJSKI KONZUL V NEVARNOSTI.

Bar, 19. oktobra. V mestecu Titeza so bile včeraj velikanske protiaustrijske demonstracije. Množica je grozila avstrijskemu konzulu in njegovi soprogi z revolverjem. Konzul se je komaj rešil. Katoliški župnik je moral bežati v Kotor. Avstrija je za varstvo svojega konzulata in podanikov poslala oklopno križarico »Nadvojvoda Maks«, torpedno križarico »Sv. Jurij« in šest torpedovk z 2000 možmi.

RESNE DEMONSTRACIJE V BELGRADU.

Belgrad, 19. oktobra. Včeraj je bil v Belgradu skrajno buren dan. Več tisoč ljudstva je hodilo po ulicah, upilo, vse napise pri avstrijskih trgovinah razbilo. Orožništvo je le s težavo nastopalo proti demonstrantom, ker so se zbirali vedno v stranskih ulicah. Ob 10. uri zvečer je nastal mir.

Belgrad, 19. oktobra. Včeraj je bil tu tudi shod tukajšnjih Italijanov, ki so sprejeli ostro resolucijo proti Avstriji. Po shodu so bile po mestu velikanske demonstracije. Pred kraljevim dvorcem je množiva manifestirala. Kralj Peter in prestolonaslednik sta se zahvaljevala. Nato je množica udrila v avstrijski del mesta, ter ondi strašno pustošila in plenila. Razbiti so napisi, udrta vrata, izložbe razdejane.

Dunaj, 19. oktobra. Zunanje ministristvo je naročilo avstroogrskemu zastopniku v Belgradu, naj vloži radi včerajšnjih dogodkov pri srbski vladi odločen protest. Avstroogrška vlada napravlja za vse dogodke odgovorno srbsko vlado in zahteva od nje povrnitev vse škode. V slučaju, da se taki dogodki ponove, grozi Avstro-Ogrska z najstrožjimi sredstvi.

TOPOVI PROTI AVSTRIJI.

Belgrad, 19. oktobra. Na Kalimegdanu postavili so danes topove v smeri proti Zemunu in Donavi.

ANGLEŠKI KRALJ ZA ANEKSIJO.

Budimpešta, 19. oktobra. Danes je poseben odposlanec angleškega kralja prinesel cesarju lastnoročno kraljevo pismo. V pismu baje angleški kralj pritruje aneksiji Bosne in Hercegovine.

POLOŽAJ POMIRJEN.

Pariz, 19. oktobra. Pariški turški poslanik se je izjavil, da je vsled zadovoljivega odgovora Bolgarije položaj jako pomirjen, kar se bo pokazalo tekom 24 ur.

Dunaj, 19. oktobra. Turški poslanik dementira vse vesti o turški mobilizaciji.

Razne stvari.

Kočlajži stavkajo v New-Yorku. Pobili so že nekoliko šip.

Železniška nesreča. Na postaji Pomeranje je zavozil osební v tovorni vlak. Ene oseba je mrtva, sedem pa nevarno ranjenih.

Kolera v Rusiji. Na koleri je obolelo v Peterburgu zopet 49 oseb, umrlo jih je pa 21. Bolnih na koleri je 882 oseb.

Dve strašni družinski tragediji. Iz Milana poročajo: V vasi Valle Oere v Abrucih je neki zblazneli kmet ubil svoje štiri sinove in se nato tudi samega sebe težko ranil. — Iz Napolja poročajo: Tu je 30 let stari Vincencij Florio, sin čevljarja Florio napal svojo mater ter jo hotel z zlato verigo, ki jo je imela okolu vratu, ker mu ni hotela dati denarja, usmrtiti. Mati je klicala na pomoč, nakar je priletel oče, zagrabil puško in ustrelil na svojega surovega sina. Sin se je takoj mrtev zgrudil. Ko je oče videl mrtvega sina, je zbežal. Doslej očeta še niso mogli dobiti.

Veliko poneverjenje. Dunajska »Länderbank« je poslala na Moravsko dve pismi s 14.000 kronami, ki pa nista bili dostavljeni. Kdo je pismi poneveril, se še ne vé.

Poneverjeno pismo poljedelskega ministrstva z 58.000 K je izginilo v nedeljo na mülhbachski pošti. Preiskava je ostala brezuspešna. V neki hiši so našli 33.000 K.

Zeno in otroka je zadavil je 31letni Vaclav Jessek v Lobesu. Nato se je morilec obesil v bližnjem gozdu.

Morilec ruskega poslanca Herzensteina, Polovnjev, je obsojen v šestletni zapor.

Antikvarijat »Katoliške Bukvarne« v Ljubljani odda sledeča nova in nerabljena dela po znižanih cenah:

2 izvoda Kirsch-Luksch, Illustrierte Gesch. der kath. Kirche. Wien. Vez. mesto 40 kron, samo 25 kron.

2 izvoda Kuhn, Allg. Kunstgeschichte. Die Werke der bildenden Künste vom Standpunkte der Geschichte, Technik und Aesthetik. Einsiedeln 1891—1908. Mesto 151 K 20 v, samo 79 K 80 v.

2 izvoda Herders, Konversations-Lexikon. Reich illustriert durch Textabbildungen, Tafeln und Karten. III. natis. Freiburg. 8 zvezkov. 1902—1908. Vez. Mesto 120 K, samo 98 K.

1 izvod Die kath. Kirche unserer Zeit und ihre Diener in Wort und Bild. I. Band Rom. Das Oberhaupt, die Einrichtung und die Verwaltung der Gesamtkirche. Wien. 1899. Vez. Mesto 42 K, samo 10 K.

1 izvod Isto: II. Band: Deutschland, die Schweiz, Luxemburg, Oesterreich-Ungarn. Wien. 1900. Vez. Mesto 42 K, samo 10 K.

1 izvod Isto: III. Band: Das Wirken der kath. Kirche auf dem Erdenrund. Unter besonderer Berücksichtigung der Heidenmissionen. Wien. 1902. Vez. Mesto 42 K, samo 10 K.

Tek,

drav žolodec, nobenih slabosti nimamo odarabimo Feller-jeve odvajalne Rabarbara kroglice z z. »Elsa kroglice«. 6 kraljice franko 4 krone. Naročite pri E. V. Fellerju v Stubi, Elsa.

Meteorološko poročilo.

Vilina n. mor. em 300-2 m, sred. zračni tlak 736-0 mm.

g	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Predviha v 24 urah
18	9. zveč.	737-2	10-7	sl. sever	del. obl.	
19	7. zjutr.	38-9	8-4	sr. jvzh.	oblačno	7-2
	2. pop	40-3	5-8	sr. jvzh.		

Srednja včerajšnja temp. 10-8°, norm. 10-1°.

TRŽNE CENE.

Cene veljajo za 50 kg.

Budimpešta 19. oktobra.

Pšenica za oktober	11-92
Pšenica za april	12-05
Rž za okt.	9-70
Oves za okt.	8-28
Koruzza za maj l. 1909	7-46

Efektiv: 5 višje.

Podružnica

- v Spljetu -

- Delniška glavica -
K 2.000.000. -

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani, Stritarjeve ulice 2

:: sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter je obrestuje od dne vloge po ::
Kupuje in prodaja vrednostne papirje vseh vrst : po kulantnem kurzu. :
4 1/2 %
Kupuje in prodaja vrednostne papirje vseh vrst : po kulantnem kurzu. :

Podružnica

- v Celovcu -

- Rezervni fond -
K 200.000. -

Steckenpferd- lilijno-mlečno-milo.

Najmilejše milo za kožo.
67A 40-29

Nove skladbe

iz zaloge:

Katoliške bukvarne v Ljubljani.

Laharnar Ivan: Op. 5. **Pomladanski odmevi.** Pesmi za sopran, alt, tenor, bas. II. natis. 2 zvezka po K 1'30.

Laharnar Ivan: Op. 8. **Gorski odmevi.** Zbirka moških zborov in četverspevov. II. natis. 2 zvezka po K 1'50.

Laharnar Ivan: Op. 10. **Planinke.** Za sopran, alt, tenor, bas. II. natis. 2 zvezka po K 1'20.

Laharnar Ivan: **Gorske cvetlice.** Slovenski napravi za četvero in petero mešanih glasov. II. natis. P. K 1'50.

Laharnar Ivan: **Slovenska sv. maša.** Za mešani zbor s spremljavo orgel. II. natis. P. K 1'20.

Laharnar Ivan: **Šmarnične pesmi.** Za sopran, alt, tenor, bas. II. natis. P. K 1'20.

Laharnar Ivan: **Velikonočne pesmi.** Za mešani zbor. II. natis. P. K 1'30.

Sattner P. Hugolin: Op. 10. **Slava Bogu.** Mašne pesmi za mešani zbor. Tretji pomnoženi natis. P. K 1'56., po gl. - '40.

Foerster Anton: Op. 82. **Slovenska sv. maša v čast sv. Cecilije.** Za mešani zbor in samospve z orglami. II. pomnoženi natis. P. K 1'20.

Foerster Anton: Op. 100. **6 Marijinih pesmi.** Za tri ženske ali moške glasove (ena za dva, štiri tudi za en glas). Prva zbirka Marijinih pesmi. P. K 1'80., gl. po K - '40.

Foerster Anton: Op. 105. **Praeludium et postludium** na avstrijsko himno za orgle. V proslavo 60 letnega vladanja Njega Veličanstva cesarja Franca Jožefa I. P. K - '60.

Aljaž Jakob: **Mešani in moški zbori.** Dosedaj so izšli 4. zvezki po K - '60. Vsebinska IV. zvezka: a) Mešani zbori: 1. Ujetega ptiča tožba; 2. Zaskip duša. b) Moški zbori: 3. Dneva nam pripelji zar; 4. Pri pogrebu.

Vsebinska drugih zvezkov, je na ovitku IV. zvezka naznanjena.

Dalje priporočamo:

Zbirka ljudskih iger 7. in 8. zvezek. Vsebinska:

Za moške vloge:

1. **Sinovo maščevanje** ali **Spoštuj očeta.** Igrokaz v treh dejanjih.

2. **Za letoviščem!** Burka enodejanka.

3. **Občinski tepček.** Veseloigra v treh dejanjih.

Za ženske vloge:

4. **Dve materi.** Igrokaz s petjem v štirih dejanjih

5. **Nežka z Bleda.** Narodna igra v petih dejanjih

6. **Najdena hči.** Igra v treh dejanjih.

Cena K 1'60., s poštnino K 1'80.

Vsebinska 5. in 6. zvezka je označena na ovitku.

Nove razglednice v večbarvnem tisku na eni strani prostor za naslov in dopis na drugi strani pa:

Podoba lurske Matere božje, ki se prikaže Bernardki. Cena za vsak izvod 6 vin., 100 izvodov K 5'.

Podoba zlatomašnika papeža Pija X. Izvod 6 vin., 100 izvodov K 5'.

Podoba Nj. Vel. ces. Franca Jožefa I. ob 60-letnici. Vsak izvod 8 vin., 100 izvodov K 6'.

Podoba vnanjega lica „Katoliške bukvarne“, ta razglednica se oddaja stalnim oddajalcem brezplačno.

Vse štiri razglednice je založila:

Katoliška bukvarna v Ljubljani.

Naprodaj je lepa, nova

enonadstropna hiša

„gostilna Peričnik“

v Mojstrani. 2743 3-1

Več pove lastnik **Jože Jakelj** ravnotam.

Zahvala.

Ker se nam ni mogoče vsakemu posebej ustmeno zahvaliti za premmoge izraze tolažilnega sočutja in sožalja ob boleznih in smrti naše iskreno ljubljene soproge oziroma matere, gospe

Marije Olup

roj. Tomažin

izrekamo tem potom srčno zahvalo vsem sorodnikom, prijateljem in znanjem, osobito preč. gg. duhovnikom, kanoniku Sušniku, stolnima vikarjema dr. Jeršetu in Potokarju, za večkratne tolažilne obiske v bolezni, ravno tako tudi č. sestram usmiljenkam in vsemu drugemu slavnemu občinstvu, ki je tudi spremilo drago nam pokojnico k večnemu počitku.

Ljubljana, dne 19. oktobra 1908.

2742

Žalujoci ostali.

Zaradi smrti se takoj prodaja parna opekarna

dobro upeljana, blizu 20 oralov dobre zemlje za opeko v Ljubecni pri Celju in

parna žaga

dobro upeljana z lesom in drugimi pripravami vred v **St. Juriju ob južni železnici** na Štajerskem. Oddaljena je 100 metrov od kolodvora in se tudi lahko dobi veliko lesa.

Ponudna pisma naj se pošiljajo na lastnico **Minka Koželj, Bukovžlak št. 16 pri Teharju.** 2740 3-1

Iščem kompanjona

takoj. Biti mora mlada moč, ki je popolnoma izurjena v specerijski trgovini.

Naslov

Ilija Predovič,

2663 4 Ambrožev trg 7, Ljubljana.

KOLO PUCH

je naprodaj v Podgori št. 4, Št. Vid nad Ljubljano. 2697 3-2

Samo 6 dni

Havre New-York

Francoška prekomorska družba. Odpotuje se iz Ljubljane vsak torek. Vozne liste in pojasnila daje samo

Ed. Šmarda

obl. konc. potovalna pisarna Ljubljana, Dunajska cesta št. 18, nasproti znane gostilne pri „Figovu“. 1878 26-16

Skoraj še popolnoma nova 2642 6-5

steklena vrata

s kompletno opravo za vsako vežo v velikosti 3'—x2'80, takomenovani „Glasspielthor“ proti prepihu, so za ugodno ceno naprodaj pri **P. Strelu, trgovcu v Mokronogu** na Dolenjskem.

Opreme za neveste in novorojenčke

domačega izdelka

2407 priporoča **M. ALEŠOVEC** najtopleje. 10-9

Priporoča pa tudi vse drugo perilo za gospe in gospode po **jako nizki ceni** in **najfinejše izvršeno.** — Učenke v pouk zamorejo vstopiti vsak dan.

Prvo učilišče za izdelovanje perila, Ljubljana, Elizabetna cesta 6.

Hiša na prodaj

v predmestju v Ljubljani, ki ima jako lep vrt, kleti itd., se prodaja iz proste roke. Cena 12000 K. Polovica ostane lahko vknjižena. Kje, pove uprav. „Slovenca.“ 2746 1-1

Tehnični pomočnik

popolnoma zmožen slovenščine in nemščine v besedi in v pisavi in z lepo pisavo se takoj sprejme. 2699 2-2

Inžen. hidrotekt

KONRAD LACHNIK

v Ljubljani, Beethovenove ulice šte. 4.

Prva slovenska modna : trgovina za gospode :

Engelbert Škušek

Ljubljana, Mestni trg št. 19
se najtopleje priporoča

2710

Veliko zalogo absolutno zjamčenega pristnega vina,

1097

priporočano opetovano od knezoškof. ordinarijata ljubljanskega p. n. vlč. gg. župnikom za mašna vina, ima **Kmetijsko društvo v Vipavi.** — Izborna kvaliteta: belo namizno vino 40—50 K, pinela ter fina desertna vina, kakor ital. rizling in beli burgundec od 50—60 kron, postavljeno v Postojno ali Ajdovščino. Izpod 56 litrov se ne oddaja; na debelo po dogovoru ceneje. — Stara desertna vina v buteljkah po 1 do 1'20 K. Prevara izključena, ker je klet pod nadzorstvom dekana vipavskega.

Za zadruge in večje množine izjemne cene. — Za obilne naročbe se priporoča

Kmetijsko društvo v Vipavi.

Karol Pollak tovarnar, Ljubljana

priporoča svoje izvrstne

transmisijske (gonilne) jermene

posebnega stroja (Gerbung), dalje

jermenčke za zavezavanje in

drugo enakovrstno jermenje.

2734 7-2

Delniška družba združenih pivovaren Žalec in Laško priporoča svoje izborno pivo.

Specialiteta: „**Salvator**“ (črno pivo a la monakovsko). — Zaloga Spodnja Šiška (telefon št. 187).

Pošiljatve na dom sprejema restavrater „Narodnega doma“ g. Kržišnik. (Telefon št. 82.)

Vse zastonj!

Iščite vedno povsod cenejše!

Ali najcenejše in najboljše kupite le samo v konfekcijski trgovini
Angleško skladišče oblek, **O. Bernatovič**, Ljubljana, Mestni trg 5.

2238 13
Anton Šarc

Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 8

priporoča v lastni živalnici izdelano

perilo

za otroke, gospe in gospode. Za izdelovanje perila doma priporoča svojo bogato zalogo platna in šifona v vseh širinah in kakovostih, švicarsko vezenje, prte in prtiče, brisalke i. t. d. Kakor znano le dobro blago in zelo primerne cene.

Naročila za venkaj točno in zanesljivo.

Opozorim na razstavljeno perilo v „Narodnem domu“.

Občeznani liburnijski debeli

MARONI

so v večji in manjši množini na prodaj.

Cena je nizka, ker je zveza z železniško postajo nespretna.

Toliko je cena nižja, kolikor je naročba večja.

Postrežba točna. Naročila se sprejemajo takoj.

Naslov pove iz prijaznosti upravništvo „Slovenca“, 2692 3-3

Sprejme se takoj

učenec za mesarsko obrt

zmožen nekoliko v računstvu, čez 14 let star, poštenih starišev. 3-3

Ivan Bulc,

mesar in gostilničar, Mirna, Dolenjsko.

2727 3-2

Išče se

pekovski vajenec

Tržaška cesta 4.

Trgovske prostore

za trgovino z mešanim blagom, obstoječe iz prodajalne s skladišči in kletjo, stanovanjem z 2 ali 3 sobama in kuhinjo **vzamem takoj v najem**. Ako je zraven gostilna oziroma gostilniška koncesija isto tudi prevzamem. 2725 3-2

Oroslav Fugina

Št. Rupert na Dolenjskem.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje.

Denarni promet 1. 1907

čez 64 milijonov kron.

Lastna glavniica K 354.645-15.

Stanje vlog 30. jun. 1908

čez 14 milijonov kron.

Sedaj: Kongresni trg šte. 2, I. nadstr.

od novembra leta 1908 naprej v lastnem domu, Miklošičeva cesta šte. 6
(za frančiškansko cerkvijo).

LJUDSKA POSOJILNICA

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. ure zjutraj do 1. popoldan ter jih obrestuje po

4 1/2 %

brez kakega odbitka, tako, da sprejme vložnik od vsacih vloženih 100 kron čistih 4 krone 50 h, na leto.

Stanje vlog dne 30. junija 1908: K 14,225.902'59. — Denarni promet v letu 1907: K 64,812.603'92.

Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obrestovanje kaj prekinilo. Za naloganje po pošti so poštne hranilne položnice na razpolago.

V Ljubljani, dne 30. junija 1908.

Dr. Ivan Šušteršič,
predsednik.

Josip Šiška, stolni kanonik
podpredsednik.

Odborniki:

Anton Beleo, posestnik, podjetnik in trgovec v Št. Vidu nad Ljubljano. — **Fran Povše**, vodja, graščak, deželni odbornik, državni in deželni poslanec itd. — **Anton Kobi**, posestnik in trgovec, Breg p. B. — **Karol Kauschegg**, veleposestnik v Ljubljani. — **Matija Kolar**, stolni dekan v Ljubljani. — **Ivan Kregar**, svetnik trgovske in obrtne zbornice v Ljubljani. — **Frančišek Leskovio**, hišni posestnik in blagajnik Ljudske posojilnice. — **Ivan Pollak ml.**, tovarnar. — **Karol Pollak**, tovarnar in posestnik v Ljubljani. — **Gregor Šlibar**, župnik na Rudniku.

Podružnice:
Praga z menjalnicami: Graben 15, Mala stran, Mest. ulica 17, Baden, Bono, Češka Lipa, Češka Kamnica, Moravski Zumberg, Mödling, Novi Jičín, Plzen, Zvitava in Liberce.

Menjalnice na Dunaju:

I. Wollzeile 10, Taborstrasse 4, III. Ungargasse 77 (vogel Rennweg), III. Löwengasse 27, IV. Wiedner Hauptstrasse 12, V. Schönbrunnerstrasse 88 a, VI. Gumpendorferstrasse 22, VII. Mariahilferstrasse 70, VIII. Lerchenfelderstrasse 132, IX. Alserstrasse 32, XVIII. Währingerstrasse 82, XIX. Döblinger Hauptstrasse 83, XIX. Hauptstrasse 82.

Menjalnična delniška družba

„MERCUR“

DUNAJ, I., Wollzeile 1.

Akc. kapital K 20,000.000. Res. zaklad K 8,000.000.

Najkulantnejši

:: nakup in prodaja ::

vseh vrst rent, državnih papirjev, akcij, prioritet, zastavnic, srečk, deviz, valut in denarja.

:: Zamenjava in eskomptiranje ::

izžrebanih zastavnic in obligacij, srečk in kuponov.